

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครศรีธรรมราชต่อการศึกษาสายสามัญ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้
5. การจัดการศึกษาสายสามัญของผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์
 - การจัดการศึกษาสายสามัญของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะ

ความหมายของคำว่า ทักษะ

ทักษะ หรือ ทักษะคติ คือ ความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มุ่งเฉพาะในด้านความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งต่าง ๆ หรืออีกความหมาย คือ สภาพจิตใจ หรือความรู้สึกนึกคิด หรือความเห็นที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด พฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใด ต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล อาจเป็นได้ทั้งทางบวกหรือทางลบ เช่น ความศรัทธา ความนิยมไม่นิยม ความหวังดี-ไม่หวังดี เป็นต้น ซึ่งอาจจะแสดงออกเป็นการกระทำอันเกิดจากทัศนคติที่มีอยู่นั้น (เชียรศรี วิวิธสิริ, 2527, น. 26-27)

ทักษะ หรือ ทักษะคติ มีองค์ประกอบ 3 ประการ เกี่ยวข้องกันตามลำดับ คือ

1. การรับรู้ จากสิ่งภายนอกและการคิดพิจารณาภายใน
2. การเกิดอารมณ์ ทำให้เกิดการประเมินค่านิยมในใจ โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้
3. พฤติกรรม ที่เป็นผลของการรับรู้และการเกิดอารมณ์

อารมณ์และการปรับตัว

อารมณ์ คือ สถานภาพความรู้สึกที่ซับซ้อน ซึ่งเกิดขึ้นควบคู่กันไปกับกิจกรรมทางกล้ามเนื้อและทางต่อม หรือ การเปลี่ยนแปลงสภาวะทางจิตใจ ที่ผิดไปจากเดิม เมื่อได้รับการกระทบกระเทือน แบ่งเป็น 2 พวก คือ (1) อารมณ์ที่ให้ความสุข สนุก และรัก (2) อารมณ์ที่ให้ความทุกข์ โกรธ เศร้า กลัว สงสาร เป็นต้น

การปรับตัว คือ การจัดตัวใหม่ให้อยู่ในสภาพการณ์ที่ดีตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดสภาพความสมดุลระหว่างร่างกายกับสิ่งแวดล้อม โดยที่ความต้องการของกายทุกอย่างได้รับการสนองครบถ้วน และโดยที่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายคงทำหน้าที่ของมันต่อเนื่องไปตามปกติ บุคคลที่รู้จักปรับตัวและรู้วิธีการที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยมีเหตุผลและกล้าเผชิญกับความจริงต่าง ๆ จะเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง (2509, น. 31) กล่าวว่าไว้ว่า ทักษะหรือทัศนคติ จะปรากฏอยู่ในความคิดเห็นซึ่งเป็นเรื่องการตัดสินใจเฉพาะในประเด็นใดประเด็นหนึ่งการเรียงลำดับจากค่านิยมไปสู่ทัศนคติและความคิดเห็นเป็นการก้าวจากเรื่องทั่วไป ไปยังเรื่องเฉพาะจากสภาพจิตหรือความโน้มเอียงที่เริ่มกว้าง และแคบเข้าจนในที่สุดแสดงออกมาเป็นความคิดเห็นเฉพาะเรื่องความคิดเห็นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความคิดเห็นมักจะเป็นผลที่สลับซับซ้อนของทัศนคติหลายอย่างความคิดเห็นของบุคคลที่แสดงถึงความกดดันในสถานการณ์หนึ่งจะไม่มีผลผูกพันจริงจัง ดังจะเห็นได้จากกรณีสมาชิกสหภาพนิติบัญญัติ ซึ่งเปลี่ยนความคิดเห็นของคนไปตามอำนาจของกลุ่มต่าง ๆ และบรรยากาศความคิดเห็นที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ทวี เลารามัญ (2520, น. 5) สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง และทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคลหรือสถานการณ์ เป็นต้น ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งนั้นก็ได้

กฤตยา อาชวนิชกุล (2520, น. 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า ทักษะ คือ ทัศนคติที่อยู่ภายในจิตสำนึกของตนเมื่อเกิดความรู้สึกชอบ ไม่ชอบต่อสิ่งใดแล้วก็จะกระทำพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความรู้สึกภายในของตน

Maier (1955, p. 52 อ้างถึงใน สุพล พongam, 2542) ทัศนคติ เป็นการแปลความหมายของข้อเท็จจริง (Facts) อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นการแปลความหมายของข้อเท็จจริง อีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นการแปลความหมายย่อขึ้นอยู่กับอิทธิพลและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น

Kolesnik (1970, p. 320) ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งการตัดสินใจจากการประเมินค่า หรือ ทศนะ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลของทศนคติ

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

ในอดีตสังคมมีความเชื่อว่าอาชญากรรมเป็นผลมาจากความชั่วร้ายในสันดานของผู้กระทำผิด ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดจึงต้องทำให้ผู้กระทำผิดได้รับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับความผิดที่กระทำไป เพื่อให้เกิดความยุติธรรม โดยถือว่าเมื่อได้ทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดอย่างไรก็สมควรจะได้รับความเจ็บปวดเช่นนั้น จัดเป็นการลงโทษแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน

วิธีการลงโทษหรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในอดีต จึงเป็นการลงโทษต่อเนื่องต่อตัวและการทรมาน เพื่อให้เกิดความเจ็บปวดหลายจำและตอบสนองต่อความต้องการในการที่จะแก้แค้นทดแทน วิธีการลงโทษต่อเนื่องตัวและการทรมาน อาจทำได้หลายวิธี เช่น การเชี่ยน การตี การใส่ข้อคา การบีบขมับ การตอกเล็บ ถ่างแขนขา การใส่หีบปิดฝา และการตัดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งออก เช่น ตัดนิ้ว หรือควักลูกนัยน์ตา

ในส่วนของเกี่ยวกับการใช้โทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตในสมัยโบราณ จะเป็นการประหารชีวิตด้วยวิธีการที่ทารุณโหดร้าย เช่น การกดให้จมน้ำตาย โดยกดผู้กระทำผิดให้จมน้ำลงไปชั่วขณะ และปล่อยให้ขึ้นมาหายใจ แล้วกดลงไปใหม่ ทำเช่นนั้นจนกระทั่งขาดใจตาย การใช้วิธีเอาหินขว้างให้ตาย โดยมัดผู้กระทำผิดไว้ที่หลักแล้วให้ประชาชนเอาก้อนหินขว้าง การเอาไฟคลอกหรือเผาให้ตายก็เป็นการประหารชีวิตที่นิยมกันในสมัยโบราณ โดยมักจะใช้กับผู้กระทำผิดที่เกี่ยวกับศาสนา นอกจากนี้ยังมีการประหารโดยแขวนคอ และการใช้วิธีประหารโดยการตัดศีรษะ

วิธีการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในยุคต่อ ๆ มา ได้พัฒนาขึ้นในทางที่มีมนุษยธรรมมากขึ้น จนถึงเมื่อประมาณ 200 ปีที่ผ่านมา เมื่อประชาชนมากขึ้น มีผู้กระทำผิดมากขึ้น สังคมจึงได้เริ่มที่จะหันมาปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำแทนการลงโทษโดยการเชี่ยนตีและทรมานมากขึ้น ในส่วนที่เกี่ยวกับการประหารชีวิต ได้หันมาใช้การปฏิรูประบบแยกประเภทเรือนจำที่ใช้สำหรับคุมขังและลงโทษผู้กระทำผิดที่มาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก มิให้ออกไปก่อความเดือดร้อนต่อสังคมภายนอก อันเป็นการป้องกันสังคมโดยการกันคนที่เป็นอันตรายออกจากสังคม ในขณะที่เดียวกันก็เชื่อว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำนั้นมีมนุษยธรรมมากกว่าการลงโทษโดยการเชี่ยนตีหรือการทรมาน การใช้เรือนจำเป็นสถานที่ควบคุมและลงโทษ

ผู้กระทำความผิด จึงได้พัฒนาสืบต่อมาโดยได้มีการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมในเรือนจำขึ้นมาตามลำดับ

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในปัจจุบัน เราหันมาเน้นในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำเป็นหลัก แต่ในเรือนจำระยะแรกมุ่งปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดอย่างเข้มงวดและเน้นการลงโทษเพื่อให้คนกลัว ต่อมาเรือนจำได้ถูกปฏิรูปให้มีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบมีมนุษยธรรมมากขึ้น มีการปรับสภาพเรือนจำให้ดีขึ้นจนแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในเรือนจำจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่กิจกรรมในการอบรมแก้ไขมากขึ้นมีการฝึกอาชีพ การให้การศึกษา การอบรม การจัดสวัสดิการ ตลอดจนเตรียมการปลดปล่อย (กมล ประจบเหมาะ, 2539, น. 182-187)

ขั้นตอนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ต่อเนื่องนับจากที่ได้รับผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำ จนผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษ ดังนั้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจึงครอบคลุมถึงภารกิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ทั้งในด้านการจัดสวัสดิการ การอบรมแก้ไข การควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยและไม่หลบหนี ภายใต้หลักการที่กำหนดไว้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และที่แก้ไขเพิ่มเติมตลอดจนกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังภายใต้กรอบที่กำหนดสามารถพิจารณาได้ 3 ขั้นตอน

1. การรับตัวผู้ต้องขัง

การรับตัวผู้ต้องขัง เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเริ่มตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำตามหมายศาล คำสั่งของผู้มีอำนาจ และรวมไปถึงการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่นำติดตัวเข้าไปในเรือนจำ การจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง การขังและการย้ายผู้ต้องขัง การอบรมกฎระเบียบ และข้อพึงปฏิบัติของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ และทัณฑสถาน โดยกิจการดังกล่าวมุ่งในการที่จะทำให้ผู้ต้องขังที่เข้าในเรือนจำใหม่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ตลอดจนรับทราบกฎ ระเบียบ และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพภายในเรือนจำ

2. การปฏิบัติในระยะที่ผู้ต้องขังอยู่ในระหว่างการจองจำ

ในขั้นตอนนี้รวมถึงการดำเนินการในการอบรมแก้ไข และจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่ผู้ต้องขัง เช่น การจัดบริการด้านอาหาร การรักษาพยาบาล การจัดการศึกษาอบรมและการฝึกวิชาชีพ ให้ความสะดวกและประโยชน์บางประการสำหรับผู้ต้องขัง บริการเหล่านี้แม้จะไม่ใช่นโยบาย

ด้านการควบคุมผู้ต้องขังโดยตรง แต่ก็เป็นภารกิจที่ช่วยเสริมการควบคุมให้มีประสิทธิภาพ เป็นการทำให้ผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลต่อการควบคุม

สำหรับภารกิจในส่วนของ การควบคุมโดยตรงนั้น จะเกี่ยวข้องกับการรักษาวินัยของผู้ต้องขัง การควบคุมรักษาการณ์ มาตรการควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ และมาตรการควบคุมผู้ต้องขังนอกเรือนจำ

3. การปล่อยตัวผู้ต้องขัง

การควบคุมผู้ต้องขังจะสิ้นสุดลงเมื่อมีการปล่อยตัวผู้ต้องขัง โดยมี 2 ประเภท คือ การปล่อยตัวเมื่อพ้นโทษหรือการปล่อยตัวตามหมายศาล และการปล่อยตัวโดยการขอพระราชทานอภัยโทษ ภารกิจนี้จึงเป็นภารกิจสุดท้ายในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

สุดสงวน สุธีสร (2545, น. 155) แนวคิดการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และการบำบัดผู้กระทำผิด พัฒนามาจากสำนักปฏิรูประบบนิยามที่เชื่อเรื่องเจตจำนงกำหนด หมายถึง การกระทำผิดเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ กัดดันทำให้ผู้กระทำผิดไม่มีทางเลือกจึงทำผิด การแก้ไขฟื้นฟู และการบำบัด จะพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดกระบวนการผิดและแก้ไขที่เป็นต้นเหตุของปัญหา การแก้ไขฟื้นฟู และการบำบัดเน้นการปฏิบัติ โดยยึดผู้กระทำผิดเป็นศูนย์กลาง (Offender-Center) ระยะเวลาการจำคุกขึ้นอยู่กับปรับตัวของผู้กระทำผิด เป็นการยืดหยุ่นผู้กระทำผิดที่ซ้ำคน ถ้าสำนึกผิดและมีพฤติกรรมดี ตามที่สังคมปรารถนา และมีแนวโน้มว่าจะไม่กระทำผิดซ้ำอีก (Recidivist) อาจได้รับการปล่อยตัวก่อน ผู้กระทำผิดหลักทรัพย์ ซ้ำซากได้

การแก้ไขฟื้นฟู และบำบัด มีแนวคิดเรื่องการให้โอกาส คนที่ทำผิดได้กลับตัว ปรับปรุงตัวไม่ถลำตัวไปมากกว่าที่เป็นอยู่ จึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการขัดเกลาทางสังคมในทางที่เหมาะสม การให้การศึกษา การอบรมทางศาสนา การสันตนาการ และการรักษาทางการแพทย์ รวมถึงการรักษาทางจิตวิทยา การบริการทางสังคมสงเคราะห์ การแก้ไขฟื้นฟู ถ้าปฏิบัติได้จริงมีคุณภาพจริง ผู้กระทำผิดจะสามารถกลับตัวเป็นคนที่ดีของสังคมได้ จุดอ่อนของการแก้ไข ฟื้นฟู และบำบัด คือ เรือนจำไม่อาจเสนอการบริการต่าง ๆ ได้เต็มพิกัด เหมือนที่ผู้กระทำผิดต้องการได้ทุกเรือนจำ แต่อย่างไรก็ตามราชทัณฑ์ได้พยายามอย่างเต็มที่ ที่จะจัดสรรทรัพยากรเท่าที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะทำได้บางครั้งการจัดทำโครงการบางโครงการขาดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติจริง เช่น โครงการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งต้องการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะมาทำหน้าที่บำบัดฟื้นฟู ดังนั้น การปฏิบัติงานด้านการแก้ไขฟื้นฟู และการบำบัดดูเหมือนเป็นการทำงานวันต่อวัน เพื่อ

พยายามทำทุกอย่างให้ได้ตามหลักการแก้ไขฟื้นฟู และการบำบัด ผู้กระทำผิด โดยเฉพาะพยายามเน้นการขัดเกลาทางสังคม เพื่อปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพของผู้กระทำผิดที่สับสนวุ่นวายไม่ว่าจะเป็นด้านส่วนตัว หรือสังคม ให้กลับมาเป็นคนปกติของสังคม กระบวนการแก้ไขฟื้นฟู และบำบัด มุ่งสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าการที่ควบคุมพฤติกรรมชั่วคราวเท่านั้น

กระบวนการในการแก้ไข ฟื้นฟู และบำบัดผู้กระทำผิด เริ่มตั้งแต่รับตัวผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขังเข้ามาในกำแพงเรือนจำ ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ (1) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (2) การอบรมทางศาสนา (3) การให้การศึกษาวชิราวุธ (4) การให้คำปรึกษา

การอบรมแก้ไขผู้ต้องขังมีลักษณะที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ (นันทิ จิตสว่าง, 2541, น. 78-85)

1. การเสริมทักษะในด้านอาชีพ การศึกษาและการอบรมทางศีลธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักในการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังที่ปฏิบัติอยู่ในเรือนจำ

2. การปรับบุคลิกภาพให้สามารถมีภูมิด้านทานต่อสิ่งยั่วยู่ในการกระทำผิดและการปรุงแต่งจิตใจที่ตึงาม ไม่คิดที่จะกระทำผิดอีก ซึ่งจะต้องอาศัยเทคนิคหลายทาง เช่น การใช้กระบวนการ กลุ่ม การใช้ความสัมพันธ์กับครอบครัว และการใช้วิธีการสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

ในงานราชทัณฑ์มีการนำ “กลุ่ม” มาใช้เป็นเครื่องมือในการบำบัดแก้ไขผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของปรัชญาในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบปฏิฐานนิยม เน้นในเรื่องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำผิด พยายามเปลี่ยนเรือนจำหรือทัณฑสถานให้เป็นสถานพยาบาลเรือนจำและถือว่าผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านจิตใจหรือบุคลิกภาพ จะต้องได้รับการพัฒนาแก้ไข แบ่งประเภทของกลุ่มที่นำมาใช้ในการแก้ไขผู้กระทำผิด ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling)
2. กลุ่มแนะแนว (Group Guidance)
3. จิตบำบัดแบบกลุ่ม (Group Psychotherapy)
4. กลุ่มบำบัด (Group Therapy)

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือมุ่งแก้ปัญหาของสมาชิกแต่ละคนโดยอาศัยความสัมพันธ์ภายในกลุ่มที่มีบรรยากาศอบอุ่น มีการยอมรับ มีความไว้วางใจ และความเข้าใจซึ่งกันและกันอันจะทำให้สมาชิกได้พูดถึงตนเองและปัญหาของตนออกมาโดยมีเพื่อสมาชิกช่วยให้กำลังใจและสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการกับปัญหาของเขา

กลุ่มแนะแนว หรือกลุ่มเพื่อการศึกษา การจัดกลุ่มแนะแนวในงานราชทัณฑ์ เพื่อจะให้การศึกษอบรมหรือให้ข้อมูลต่อผู้ต้องขัง หรือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ทัณฑสถานหรือสถานกักกันและอบรมต้องการ โดยปกติจะใช้แบบกลุ่มแนะแนวเพื่อการ

แนะนำให้ผู้ต้องขังหรือเด็กและเยาวชนทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับ ของทัณฑสถานหรือสถานกักกันและอบรม รวมตลอดถึงการปรับตัวและการใช้ชีวิตภายในทัณฑสถานหรือสถานกักกันและอบรม โดยเฉพาะในช่วงปฐมนิเทศเมื่อแรกจับ หรือใช้ในการอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพการอบรมทางศีลธรรมและการอบรมทางสังคมอื่น ๆ วิธีการ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การเล่นเกมส์ หรือการสนทนาการกลุ่มย่อย

จิตบำบัดแบบกลุ่ม เป็นกลวิธีในการรักษาผู้ที่มีความบกพร่องด้านจิตใจให้เรียนรู้ที่จะจัดการกับพฤติกรรมของเขาในลักษณะที่สังคมยอมรับ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าเมื่อใดที่สามารถทำให้บุคคลตระหนักถึงพื้นฐานในส่วนตัวของพฤติกรรมของเขาได้แล้ว ก็จะเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาเหล่านั้น จิตบำบัดแบบกลุ่มจัดเป็นกลุ่มพัฒนาศักยภาพ ของมนุษย์ (Human Potential) ซึ่ง Gibbon (1965) ได้แยกแยะประเภทของกลุ่มต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในงานราชทัณฑ์ที่สำคัญ ๆ ก็คือ การบำบัดโดยความจริง (Reality Therapy) และกลุ่ม T.A กลุ่ม E.S.T และกลุ่ม T.M เป็นต้น

กลุ่มบำบัด มุ่งเน้นในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกทั้งกลุ่มมากกว่าจะเป็นแก้ปัญหาของสมาชิกแต่ละคน ทั้งนี้ โดยอาศัยกระบวนการในการขัดเกลาทางสังคมของกลุ่มเนื่องจากความเชื่อว่าการกระทำผิดเกิดจากการเรียนรู้และการคบหาสมาคมกับอาชญากรด้วยกันเองและมีการพัฒนาวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มขึ้นมา ดังนั้น การแก้ไขก็อาจทำได้โดยการนำเอาอาชญากรดังกล่าวไปเข้ากลุ่มของคนดีเพื่อให้คบหาสมาคมและรับเอาวัฒนธรรมย่อยในทางที่ดีของกลุ่มประเภทของกลุ่ม ถูกนำมาใช้แพร่หลายในงานราชทัณฑ์ คือ กลุ่มปฏิสัมพันธ์ตามแนวแนะ (Guided Group Interaction) โดย McCorkle (1952, p. 23) กล่าวว่า กลุ่มลักษณะนี้จะเป็นการจัดให้กลุ่มได้อภิปรายอย่างเป็นอิสระ และเป็นกันเองมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการแก้ไขผู้กระทำผิดให้ยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคม โดยการแสวงหาความพอใจส่วนบุคคลจะมาจากการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมมากกว่าจะมาจากการละเมิดกฎเกณฑ์

จากรูวรรณ รังสิมันตุชาติ (2544, น. 68-70) แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อแก้ไข ฟินฟู ผู้กระทำผิดเป็นแนวคิดของสำนัก อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับเจตจำนงกำหนด (Determinism) กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่าง ๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระ ใช้เหตุผลในการเลือกแต่มนุษย์ถูกกดดันหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ จนมีบุคลิกที่บกพร่องและหันไปสู่การกระทำผิด ได้แก่ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางชีวภาค และปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ ดังนั้น การลงโทษเพื่อแก้ไขฟินฟู ผู้กระทำผิด จึงเน้นการศึกษาผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลหรือการจำแนกลักษณะเพื่อหาสาเหตุการกระทำผิดและแนวทางแก้ไข

(นัทธี จิตสว่าง, 2541, น. 29) หรือดังที่ศาสตราจารย์เรย์มอนด์ ซาโลลล์เลส (Raymond Saleilles) เรียกว่า “การลงโทษผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล” (Individualization of Punishment) ซึ่งหมายถึง การใช้มาตรการลงโทษที่ให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้กระทำผิดเพื่อมุ่งประโยชน์ในการส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดกลับความประพฤติเป็นพลเมืองดี โดยภายหลังการพ้นโทษไปแล้วเป็นสำคัญ (ประเสริฐ เมฆมณี, 2523, น. 68)

มานิต ศรีพิบูลพาทย (2543, น. 5-6) ได้กล่าวถึง รูปแบบฟื้นฟูบูรณภาพของผู้ต้องขัง (Reintegration Model) ว่าเป็นการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้ต้องขัง ตระหนักและสำนึกในความผิดโดยตนเอง (Internalization of Norm) และมุ่งพัฒนาทัศนคติค่านิยมของผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับทัศนคติอันเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมส่วนรวมโดยอาศัยกระบวนการปฏิบัติที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. การพัฒนา การศึกษาวิชาสามัญ ศิลปกรรมจรรยา และฝึกอาชีพของผู้ต้องขัง ให้มีนิสัยรักการทำงาน และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม ก่อรูปด้วยการปรับปรุงโครงสร้าง การบริหารงานเรือนจำและทัณฑสถาน ให้มีบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปรุงแต่งจิตใจผู้ต้องขัง รวมทั้ง การส่งเสริมพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างเจ้าพนักงานกับผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขัง บังเกิดความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงพฤติกรรมในทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ตระหนักในคุณค่าหรือศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ตลอดจนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในลักษณะที่แตกต่างกับการดำเนินชีวิตภายนอกน้อยที่สุด

2. การใช้มาตรการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยไม่ใช่เรือนจำและทัณฑสถาน (Non-Institutional Treatment of Prisoners) เป็นรูปแบบปฏิบัติต่อผู้ต้องขังภายนอกเรือนจำ เช่น การพักการลงโทษ (Parole) การใช้ปัจจัยชุมชนต่าง ๆ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Community-based Corrections) รวมทั้งการขอความร่วมมือจากประชาชน และสถาบันทางสังคมในการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ให้สามารถฟื้นฟูภาวะการเป็นพลเมืองดีได้เร็วยิ่งขึ้น กระบวนการเหล่านี้นับเป็นวิธีการราชทัณฑ์ที่สอดคล้องสมานฉันท์กับแนวทางที่กำหนดไว้ในข้อ 61 แห่งข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง กับข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติ ซึ่งได้บัญญัติว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ควรเน้นให้เห็นว่า ไม่เป็นการกีดกันผู้ต้องขังให้ออกห่างจากสังคม แต่ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ฉะนั้น ฟังขอให้องค์การสังคมอื่น ๆ สนับสนุนช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ จึงควรจะมีนักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติหน้าที่ประจำเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัวและกับองค์การสังคมอื่น ๆ การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังควรดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน และสอดคล้องกับหลักแห่งกฎหมาย และคำพิพากษาของศาล เพื่อ

รักษาไว้ซึ่งสิทธิอันพึงได้เสียทางแพ่ง สิทธิในการประกันสังคม และผลประโยชน์ทางสังคมอย่างอื่นของผู้ต้องขัง

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

ความหมายของการเรียนรู้

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ การฝึกหัด การปฏิบัติการ การกระทำจริงจะด้วยวิธีการที่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามที่ หรือการเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ (เชียรศรี วิวิธสิริ, 2527, น. 19-22)

1. พฤติกรรมทางความรู้ คือ เปลี่ยนจากไม่รู้ให้เป็นผู้รู้
2. พฤติกรรมทางทักษะ คือ จากทำไม่เป็นให้ทำเป็น
3. พฤติกรรมทางทัศนคติ คือ เปลี่ยนจากความรู้สึกไม่ชอบให้ชอบหรือจากชอบเป็นไม่ชอบ

ชอบ

การเรียนรู้เกิดจากอะไร

1. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ทางธรรมชาติ มนุษย์เราก็เรียนรู้จากสภาพธรรมชาติ เช่นอยู่ในร่มย่อมที่จะสบายกว่าอยู่กลางแจ้ง กลางฝน มนุษย์จึงคิดสร้างบ้านเป็นที่กำบังเพื่อหลบแดดหลบฝน

2. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของสังคม มีอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น การเรียนรู้ที่เกิดจากการอ่านหนังสือพิมพ์ ชมโทรทัศน์ และจากสภาพสังคมประจำวัน เช่น คนที่อยู่ในสังคมที่มักง่ายได้ฟังคำหยาบทุกวัน เห็นคนทิ้งของสกปรกไม่เป็นที่เป็นทางเป็นประจำ จะเกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมคล้ายกับคนในสังคมนั้น ๆ

3. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของการจัดการเรียนการสอน โดยมีผู้แทนของสถาบันจัดลำดับของการเรียนรู้อย่างมีจุดหมายและต่อเนื่องกัน เป็นการจัดสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ลำดับขั้นของการเรียนรู้

Lee J. Gronbach กล่าวว่า การเรียนรู้ คือ การแก้ปัญหา ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ขั้นเกิดความสนใจ อยากเรียน อยากรู้ และมีความปรารถนาที่จะเรียนในเรื่องนั้น ผู้สอนจะต้องใช้วิธีการหลาย ๆ อย่าง ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อาจใช้สิ่งเร้าที่ให้เสียงดัง-ค่อย

แสงสว่าง มีด หรือให้มีการเคลื่อนไหวของสิ่งเร้าเข้าช่วย นอกจากนี้อาจใช้สิ่งเร้ากระตุ้นให้เกิดความต้องการอยากประสบความสำเร็จ อยากก้าวหน้า หรือชี้ให้มองเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนได้

2. ขั้นเกิดความต้องการเรียน มีจุดมุ่งหมาย เมื่อผู้เรียนเกิดความสนใจอยากรู้ อยากจะเรียนแล้ว ผู้สอนจะต้องใช้วิธีการต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนอย่างถาวรไม่ทอดทิ้ง หรือท้อใจง่าย ๆ ต้องให้ผู้เรียนได้กำหนดวัตถุประสงค์ ได้มีส่วนร่วมจัดประสบการณ์ในการเรียนของตน ได้อยู่ในบรรยากาศที่ดีเป็นกันเอง มีอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้พอเพียง มีการยกย่องให้เกียรติ และให้ผู้เรียนได้ประเมินผลการเรียนของตนเองเป็นระยะ ๆ พร้อมทั้งมองเห็นประโยชน์ของการเรียนนั้น ๆ

3. ขั้นลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ และแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการศึกษาด้วยตนเอง ปรึกษากับเพื่อน การอภิปรายในกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด การลองคิดแก้ปัญหาโดยการปฏิบัติจริง หรือไต่ถามจากผู้อื่น ๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธี ผู้เรียนจะทราบว่าวิธีใดดีที่สุด สามารถนำมาใช้ได้

4. ขั้นลองผิดลองถูก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเสรี ให้ทดลองแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่เขาคิดว่าดีที่สุด ในตอนแรกอาจมีการผิดพลาดบกพร่องบ้าง แต่ก็ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขไปเรื่อย ๆ จนสามารถปรับปรุง และสรุปเป็นกฎเกณฑ์ขั้นตอนว่าควรทำอะไรก่อนหลัง ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนอย่างเต็มที่

5. ขั้นจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ลองแก้ปัญหา โดยผู้สอนมองปัญหาหรือประเด็นให้ผู้เรียนลองแก้ และดูว่าได้นำเอาความรู้ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองได้ดีเพียงใด ขั้นใดควรปรับปรุงแก้ไขพิจารณาหาทางช่วยเหลือ

6. ขั้นสรุปเป็นเกณฑ์ นำประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์เก่าเดิมมาข้อเท็จจริงแล้ว จัดลำดับขั้นของการลองผิดลองถูกของตนว่ามีขั้นตอนอย่างไร ขั้นใดมาก่อนมาหลัง ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เป็นการสรุปความคิดรวบยอด ทำให้ผู้เรียนมองเห็นขั้นตอน กฎเกณฑ์ของการเรียนได้อย่างถูกต้อง สามารถนำเอาไปใช้แก้ปัญหาอื่น ๆ ต่อไปได้เป็นอย่างดี

สิ่งสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้อของผู้เรียนเป็นไปโดยง่าย

1. ความเหมาะสมและความพร้อมของผู้เรียน ได้แก่ ระดับพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สติปัญญา วัย ความสามารถ และประสบการณ์เดิม

2. แรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองหรือจากการเร้าก็ได้

3. ทักษะที่ดีต่อสิ่งที่เรียน ขจัดอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นปัญหาทางอารมณ์ อันจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

4. สิ่งที่เรียนตรงกับความต้องการ ความปรารถนาและความสนใจของผู้เรียน

5. สิ่งที่เราเรียนรู้ใหม่นั้นสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม คือ มีความรู้เดิมอยู่บ้าง
6. ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายของการเรียน มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ
7. สิ่งที่เราเรียนมีคุณค่า มีความหมายต่อการเรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ทั้งสามารถจะเรียนรู้เรื่องและเข้าใจได้ดี
8. ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนหรือทำซ้ำบ่อย ๆ ทำให้เกิดความชำนาญ
9. ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing)
10. ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าและข้อผิดพลาดของตน ซึ่งจะเร่งเข้าในการเรียนรู้ดีขึ้น
11. มีการเสริมแรงให้กำลังใจจากผู้สอน และผู้สอนใช้เทคนิควิธีการสอนที่ดีและเหมาะสม ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจะต้องเปลี่ยนไปอย่างค่อนข้างถาวร จึงจะถือว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้น หากเป็นการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวก็ยังไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้ เช่น นักศึกษาพยายามเรียนรู้การออกเสียงภาษาต่างประเทศ บางคำ หากนักศึกษาออกเสียงได้ถูกต้องเพียงครั้งหนึ่ง แต่ไม่สามารถออกเสียงซ้ำให้ถูกต้องได้อีก ก็ไม่นับว่า นักศึกษาเกิดการเรียนรู้การออกเสียงภาษาต่างประเทศ ดังนั้นจะถือว่านักศึกษาเกิดการเรียนรู้ก็ต่อเมื่อออกเสียงคำ ดังกล่าวได้ถูกต้องหลายครั้ง ซึ่งก็คือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรนั่นเอง อย่างไรก็ตาม ยังมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่เปลี่ยนแปลงชั่วคราวอันเนื่องมาจากการที่ร่างกายได้รับสารเคมี ยาบางชนิด หรือเกิดจากความเหนื่อยล้า เจ็บป่วยลักษณะดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้นเกิดจากการเรียนรู้

2. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจะต้องเกิดจากการฝึกฝน หรือเคยมีประสบการณ์นั้น ๆ มาก่อน เช่น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ต้องได้รับการฝึกฝน และถ้าสามารถใช้เป็นแสดงว่าเกิดการเรียนรู้ หรือความสามารถในการขับรถ ซึ่งไม่มีใครขับรถเป็นมาแต่กำเนิดต้องได้รับการฝึกฝน หรือมีประสบการณ์ จึงจะขับรถเป็น ในประเด็นนี้มีพฤติกรรมบางอย่างที่เกิดขึ้นโดยที่เราไม่ต้องฝึกฝนหรือมีประสบการณ์ ได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเจริญเติบโต หรือการมีวุฒิภาวะ และพฤติกรรมที่เกิดจากแนวโน้มการตอบสนองของเฝ้าพันธุ์ (ไบเวอร์ และ ฮิลการ์ด 1987 อ้างถึงใน ธีระพร อุวรรณโน, 2532, น. 285)

ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาอาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theory)

ทฤษฎีในกลุ่มนี้ อธิบายว่า การเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า กับการตอบสนอง ทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้วางเงื่อนไขแบบคลาสสิก หรือแบบสิ่งเร้าและ ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ

2. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive theory)

ทฤษฎีในกลุ่มนี้อธิบายว่า การเรียนรู้เป็นผลของกระบวนการคิด ความเข้าใจ การรับรู้สิ่งเร้าที่มากกระตุ้น ผสมผสานกับประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาของบุคคล ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ซึ่งการผสมผสานระหว่าง ประสบการณ์ที่ได้รับในปัจจุบันกับประสบการณ์ในอดีต จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทางปัญญาเข้ามามีอิทธิพลในการเรียนรู้ด้วย ทฤษฎีกลุ่มนี้จึงเน้นกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) มากกว่า การวางเงื่อนไข เพื่อให้เกิดพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มนี้ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม การเรียนรู้แบบการหยั่งรู้ เป็นต้น

การจัดการศึกษาสายสามัญของผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ ดำเนินนโยบายในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เน้นการศึกษาและให้ความรู้ทางวิชาชีพ เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความบกพร่องทางสังคมและขาดความรู้ จึงให้เรือนจำและทัณฑสถาน นำนโยบายดังกล่าวมาเป็นโอกาสให้แก่ผู้ต้องขัง ได้รับความรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความรู้ในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาผู้ต้องขัง โดยมีแนวทางและโครงการให้เรือนจำและทัณฑสถาน นำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความรู้และเกิดทักษะประสบการณ์ สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพสุจริตเลี้ยงตนเอง ครอบครัว ได้ภายหลังพ้นโทษไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ซึ่งเป็นการคืนคนดีกลับสู่สังคมได้อีกทางหนึ่ง

กรมราชทัณฑ์ได้ลงนามความร่วมมือการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2549 เพื่อจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้ประชากรไทยโดยเฉพาะผู้ต้องขังหรือพลาดโอกาสทางการศึกษา เป็นการขยายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาตลอดชีวิต และสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้อันจะนำไปสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (กรมราชทัณฑ์, 2549, น. 38)

ในการจัดการศึกษายาสามัญ กรมราชทัณฑ์ได้ให้เรือนจำและทัณฑสถาน ดำเนินการจัดโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ได้ยึดถือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา ทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้ต้องขัง

ตารางที่ 2.1

โครงสร้างหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษา

นอกโรงเรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544

หลักสูตร								
ระดับประถมศึกษา			ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		
กลุ่มหมวด	กลุ่มหมวด	กิจกรรม	กลุ่มหมวด	กลุ่มหมวด	กิจกรรม	กลุ่มหมวด	กลุ่มหมวด	กิจกรรม
วิชา พื้นฐาน (20)	วิชา ประสบการณ์ (28)	พัฒนาคุณ ภาพชีวิต (กพช.)	วิชา พื้นฐาน (24)	วิชา ประสบการณ์ (32)	พัฒนาคุณ ภาพชีวิต (กพช.)	วิชา พื้นฐาน (28)	วิชา ประสบการณ์ (48)	พัฒนา คุณภาพ ชีวิต (กพช.)
ภาษาไทย (5)	พัฒนา สังคมและ ชุมชน (7)		ภาษาไทย (6)	พัฒนา สังคมและ ชุมชน(8)		ภาษาไทย (7)	พัฒนา สังคมและ ชุมชน(12)	
คณิตศาสตร์ (5)	พัฒนา ทักษะชีวิต 1 (7)	ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง	คณิตศาสตร์ (6)	พัฒนา ทักษะ ชีวิต 1 (8)	ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง	คณิตศาสตร์ (7)	พัฒนา ทักษะชีวิต 1 (12)	ไม่น้อย กว่า 100 ชั่วโมง
วิทยาศาสตร์ (5)	พัฒนา ทักษะ ชีวิต 2 (7)		วิทยาศาสตร์ (6)	พัฒนา ทักษะ ชีวิต 2 (8)		วิทยาศาสตร์ (7)	พัฒนา ทักษะชีวิต 2 (12)	
ภาษาต่างประเทศ (5)	พัฒนา อาชีพ (7)		ภาษาต่างประเทศ (6)	พัฒนา อาชีพ (8)		ภาษาต่างประเทศ (7)	พัฒนา อาชีพ (12)	

กรมราชทัณฑ์กำหนดสาระการเรียนรู้ การศึกษานอกโรงเรียน ได้ยึดกรอบสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน สาระการเรียนรู้ดังกล่าว แบ่งออกเป็น 8 หมวดวิชา ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียน เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อ

กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน เป็นองค์ความรู้ที่เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต การงานและอาชีพ และการพัฒนาสังคมชุมชนของผู้เรียน

1. หมวดวิชาภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการติดต่อสื่อสาร

2. หมวดวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะในทางคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับจำนวนการวัด เรขาคณิต พีชคณิต และข้อมูลสถิติ

3. หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะในกาคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยหลักความเป็นเหตุเป็นผล การเชื่อมโยงความรู้อันเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

4. หมวดวิชาภาษาต่างประเทศ เพื่อพัฒนาทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลตลอดจนแสวงหาความรู้เพื่ออาชีพที่ทำอยู่ให้ทันกับยุคโลกาภิวัตน์

กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ เป็นทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีความสุนทรีย์ภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนการศึกษานอกระบบเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในชีวิตมาพอสมควร องค์ความรู้และสาระการเรียนรู้จึงพัฒนาให้เหมาะสมกับวัยและสามารถนำไปใช้ได้ทันที

1. หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม

2. หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะชีวิตในด้านสุขภาพอนามัย รู้วิธีการดูแลบำรุงรักษาร่างกายให้แข็งแรงและการป้องกันโรคภัย ตลอดจนความรู้ด้านการกีฬา เช่น การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา เพื่อให้ผู้เรียนมีสุขภาพอนามัยดี

3. หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านศิลปะ มีความสุนทรีย์ภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

4. หมวดวิชาพัฒนาอาชีพ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์มองเห็นช่องทางแนวทางการประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพ และสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ และรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่รอบตัวมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับการงานอาชีพ

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) การดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม และกระบวนการกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เป็นเงื่อนไขที่ผู้เรียนทุกคนต้องทำก่อนการจบหลักสูตร

กรมราชทัณฑ์ ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาอบรมให้แก่ผู้ต้องขังนอกเหนือไปจากการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาล ในทางปฏิบัตินั้น กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการในลักษณะของการผสมผสานกันระหว่างการใช้เรือนจำและทัณฑสถานเป็นสถานที่ควบคุมและคุมขังกับการใช้เป็นสถานที่แก้ไขความประพฤติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การควบคุม การให้การศึกษาอบรมและการพัฒนาด้านอาชีพ โดยเชื่อมั่นว่าการศึกษาเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังให้เห็นคุณค่าชีวิตเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษแล้ว สามารถกลับไปอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไปและไม่ประพฤติผิดซ้ำแล้วกลับเข้าไปในเรือนจำอีก

จากภารกิจหลักดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการที่กรมราชทัณฑ์ได้เล็งเห็นการพัฒนาชีวิตและจิตใจของผู้ต้องขังเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้ต้องขังสามารถที่จะกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างมีความสุข มีวิชาความรู้ติดตัวทั้งสายสามัญและวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ตลอดจนยังเน้นที่จะปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังให้ดีขึ้น กรมราชทัณฑ์จึงได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้ (กรมราชทัณฑ์, 2538, น. 125)

1. ดำเนินการให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับการศึกษาวิชาสามัญอย่างน้อยระดับประถมศึกษาหรือภาคบังคับ
2. ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
3. ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาวิชาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ทั้งสามารถนำความรู้ความชำนาญไปประกอบอาชีพอิสระเลี้ยงตนเองและครอบครัวภายหลังที่พ้นโทษได้
4. ฝึกอบรมวินัย อบรมศีลธรรมและนำกิจกรรมทางศาสนาพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง
5. สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย จัดให้มีอาคารเรียนเป็นสัดส่วนมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ มีบุคลากรที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาสายสามัญสำหรับผู้ต้องขังมากยิ่งขึ้น ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อจัดตั้ง “ศูนย์การเรียนรู้” ขึ้นในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ มี 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นให้ เรือนจำและทัณฑสถานดำเนินการจัดโดยวิธีเรียนแบบชั้นเรียน ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ให้ใช้วิธีเรียนแบบเรียนด้วยตนเอง ทั้งนี้ เพราะวิธีเรียนด้วยตนเองเป็นวิธีที่สะดวกและเหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องขังมากที่สุด ตลอดทั้งยังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าการเรียนด้วยวิธีอื่น (การศึกษาออกโรงเรียน, 2539, น. 28-29)

เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ ซึ่งมีอยู่ 3 วิธีเรียน คือ การเรียนแบบชั้นเรียน การเรียนด้วยตนเอง และการเรียนทางไกล ทั้ง 3 วิธีการเรียนนี้ เรือนจำและทัณฑสถาน สามารถเลือกดำเนินการได้ตามความเหมาะสม และความพร้อมของแต่ละแห่ง โดยต้องประสานงานกับศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด หรือศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ที่เรือนจำและทัณฑสถานนั้น ๆ ตั้งอยู่ด้วย โดยศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนบางแห่งให้ความช่วยเหลือศูนย์การเรียนรู้ในเรือนจำและทัณฑสถานด้านคำแนะนำทางวิชาการ บางแห่งให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านครูผู้สอนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ บางแห่งให้ความช่วยเหลือในด้านวัสดุอุปกรณ์การศึกษาสื่อการเรียนการสอนทางไกล เป็นต้น เมื่อผู้ต้องขังเรียนจบและสอบไล่ได้ตามหลักสูตรแล้ว กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนเป็นผู้ออกประกาศนียบัตรให้ โดยมีศักดิ์และสิทธิ์เดียวกับสถานศึกษาภายนอกเรือนจำและทัณฑสถานทุกประการ

นอกจากจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขังในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแล้ว กรมราชทัณฑ์ยังได้ประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อเปิดโอกาสสำหรับผู้ต้องขังที่มีความประสงค์ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

กรมราชทัณฑ์รวบรวมจัดเก็บสถิติข้อมูลการจัดการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน ให้กับผู้ต้องขังตามนโยบายกรมราชทัณฑ์ ได้มีการรวบรวมตารางสถิติการศึกษาของผู้ต้องขังในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2546-2550) มีผู้ต้องขังให้ความสนใจร่วมสมัครเข้าศึกษาต่อในสายสามัญ เพื่อศึกษาในระดับต่าง ๆ

ตารางที่ 2.2
สถิติการศึกษาของผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ที่สมัครเข้า
เรียนต่อสายสามัญเพื่อศึกษาในระดับต่าง ๆ
ปีการศึกษา 2546-2550

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา					
	2550	2549	2548	2547	2546	รวม 5 ปี
หลักสูตรขั้นพื้นฐาน						
1. ประถมศึกษา	3,992	4,626	5,962	7,713	11,165	33,458
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	6,250	6,838	7,780	11,449	15,093	47,410
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	5,535	5,771	6,419	8,363	10,392	36,480
รวมทั้งสิ้น	15,777	17,235	20,161	27,525	36,650	117,348

ที่มา: ข้อมูล ณ วันที่ 4 มกราคม 2551 ส่วนส่งเสริมการศึกษา สำนักพัฒนาพฤตินิสัย
กรมราชทัณฑ์

การจัดการศึกษาสายสามัญของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ปัจจุบันเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ทั้งหมด 329 ไร่ 54 ตารางวา แบ่งเป็นพื้นที่ภายในเรือนจำ 62 ไร่ 1 งาน 2 ตารางวา ซึ่งมีสิ่งปลูกสร้างประกอบด้วยบ้านพักข้าราชการ 6 หลัง อาคารชุด 6 งาน จำนวน 168 หน่วย และอาคารที่ทำกรและบ้านพักเจ้าหน้าที่ของสถานที่ควบคุมตัวระหว่างรอตรวจพิสูจน์ผู้ติดยาเสพติดอีกส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีเนื้อที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลอีก 2 แห่ง คือที่ดินที่เป็นที่ตั้งทัณฑสถานเปิดเขาหมาก อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ระยะทางจากเรือนจำ 21 กิโลเมตร มีพื้นที่ 98 ไร่ 2 งาน และที่ดินที่เป็นที่ตั้งบ้านพักข้าราชการ (เรือนจำแห่งเดิม) อยู่ในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีพื้นที่ 16 ไร่ 30 ตารางวา

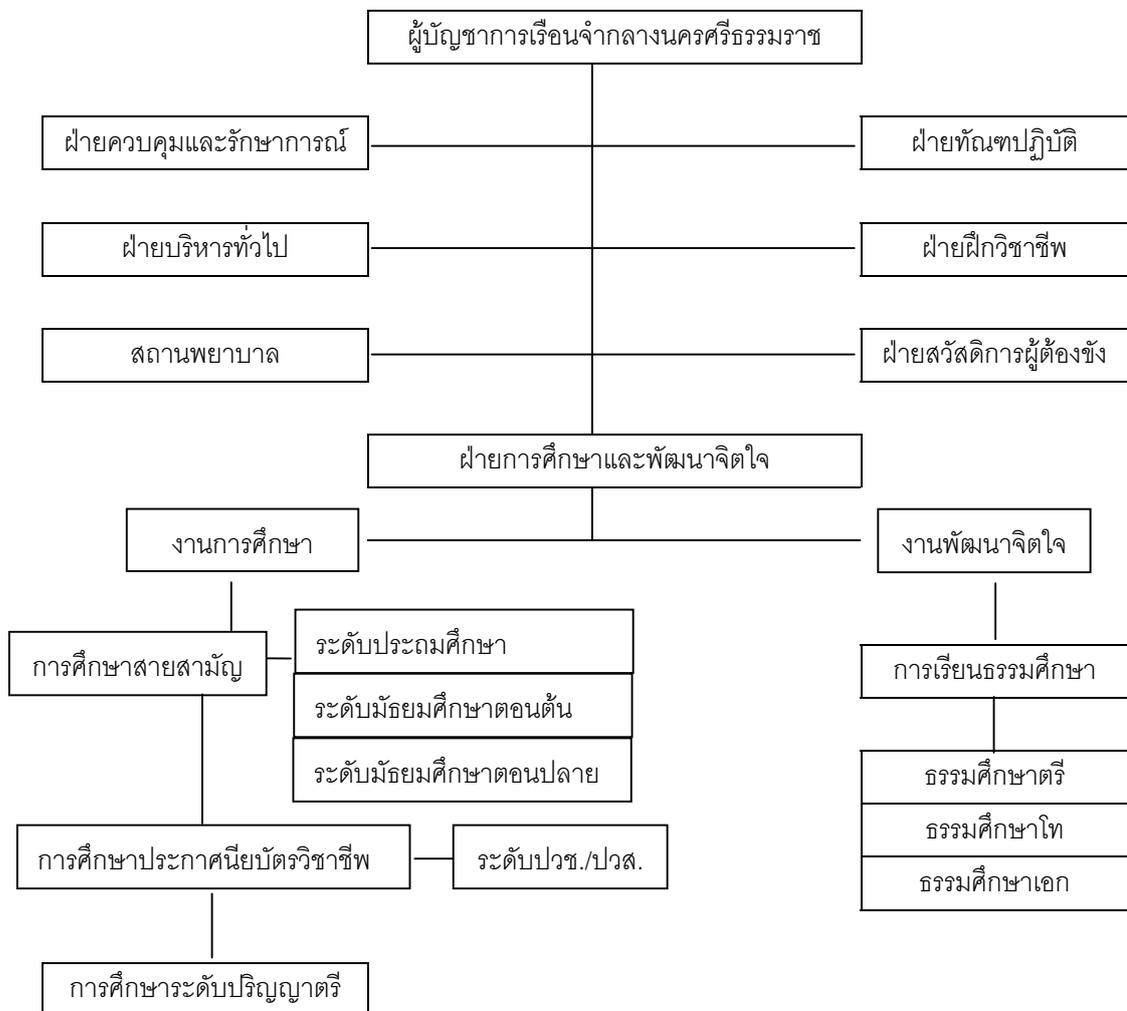
อำนาจการควบคุมผู้ต้องขัง

เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลและคำสั่งของผู้มีอำนาจลงโทษตามกฎหมาย การดำเนินการเป็นไป

ตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ภารกิจที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง คือ การแก้ไขฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ต้องขังให้สำนึกผิด มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี สามารถประกอบอาชีพสุจริตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดีภายหลังพ้นโทษ ป้องกันการกระทำผิดซ้ำด้วยการจัดการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ ตลอดจนจนสวัสดิการด้านต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขังตามความเหมาะสม ปัจจุบันมีผู้ต้องขังชาย จำนวน 2,840 คน ผู้ต้องขังหญิง จำนวน 258 คน รวมทั้งสิ้น 3,117 คน

ภาพที่ 2.1

โครงสร้างเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

โครงสร้างลักษณะของการปฏิบัติงาน

เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ได้จัดแบ่งโครงสร้างลักษณะของการปฏิบัติงานโดยทั่วไป ภายในเรือนจำ ดังต่อไปนี้

ฝ่ายควบคุมและรักษาการณ

ฝ่ายควบคุม

งานควบคุม รับผิดชอบในการปกครองดูแลและควบคุมผู้ต้องขัง มิให้ก่อเหตุร้าย หรือ แหกหักหลบหนี โดยให้ถือปฏิบัติตามระเบียบวินัยของเรือนจำโดยเคร่งครัด การพิจารณาความดี ความชอบของผู้ต้องขัง การเสนอความเห็นเกี่ยวกับการเลื่อนหรือลดชั้น การลงโทษทางวินัย การคัดเลือกผู้ต้องขังเพื่อจ่ายออกทำงานภายนอกเรือนจำ หรือนำผู้ต้องขังป่วยออกไปรักษาตัว ณ โรงพยาบาล

ฝ่ายรักษาการณ

งานรักษาการณ รับผิดชอบในการดูแลรักษาความปลอดภัยของเรือนจำ จัดระบบการตรวจค้นและรักษาการณบริเวณเรือนจำ ตรวจค้นตัวเจ้าพนักงาน บุคคลภายนอกและผู้ต้องขัง ตลอดจนสิ่งของและยานพาหนะที่ผ่านเข้า-ออกเรือนจำ จัดเวรยามเจ้าพนักงาน จัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่รักษาการณตามจุดและเวลาต่าง ๆ รวมทั้งป้อมยามรักษาการณ จัดให้มีการตรวจค้นทั้งกรณีปกติ และตรวจค้นจุดเฉพาะกรณีพิเศษ อาคารทุกหลังภายในเรือนจำ การตรวจค้นจุดเฉพาะกรณีพิเศษ ดำเนินการเดือนละ 1 ครั้ง ร่วมกับตำรวจตระเวนชายแดน

ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ

ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. งานทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง รับผิดชอบในการตรวจสอบและปฏิบัติให้เป็นไปตามหมายศาล จัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง คำนวณวันพ้นโทษ ประสานงานเกี่ยวกับการย้ายผู้ต้องขังไปเรือนจำดำเนินการเกี่ยวกับผู้ต้องขังตาย ตลอดจนการปล่อยตัว และการออกไปบริสุทธิ์แก่ผู้พ้นโทษ
2. งานทัณฑปฏิบัติ รับผิดชอบเกี่ยวกับการเลื่อนและลดชั้นผู้ต้องขัง การลดวันต้องโทษจำคุก การพักการลงโทษ และการขอพระราชทานอภัยโทษ
3. งานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง รับผิดชอบในการศึกษาวิเคราะห์ผู้ต้องขัง เพื่อกำหนดแนวทางในการบำบัดรักษาหรือปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ตามความเหมาะสมเป็นรายบุคคล

ฝ่ายฝึกวิชาชีพ

1. งานฝึกวิชาชีพ รับผิดชอบในการวางแผนการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ตามความต้องการของตลาด และความถนัดของผู้ต้องขังแต่ละคน รวมทั้ง ยังคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความชำนาญเพื่อให้ผู้ต้องขัง สามารถนำไปประกอบอาชีพ ได้ ภายหลังพ้นโทษ เช่น ฝึกวิชาชีพช่างไม้ จักสาน ทอพรมผ้า ถักอวน ช่างโลหะ ช่างปูน ช่างตัด ผมชาย หลักร ช่างปูนกระเบื้อง เพาะเห็ด ตัดเย็บเบาะ ทำอาหาร ซักรีด ช่างซ่อมรองเท้า ช่างซ่อม บำรุงรักษาเครื่องยนต์ การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำสกัดชีวภาพ ฝึกวิชาชีพด้านการเกษตร เช่น เลี้ยงสัตว์ (หมู, ไก่, เป็ด, ปลาตุ๊ก) ปลูกผัก (ผักบุ้ง, ผักคะน้า, ผักกาดขาว, ผักกวางตุ้ง) เป็นต้น รวมทั้งรับผิดชอบ ในการจัดหาวัสดุมาใช้ในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง

2. งานเงินทุนฝึกวิชาชีพ รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี การรับ-จ่าย และเก็บรักษาเงิน ทุนผลประโยชน์จากการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ตลอดจนเงินทุนสำรองเพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการหาตลาด และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ของเรือนจำ รับจ้างแรงงานสาธารณะที่มีผลประโยชน์ตอบแทน

ฝ่ายบริหารทั่วไป

1. งานธุรการ รับผิดชอบงานเลขานุการของผู้บริหาร การโต้ตอบรับ-ส่ง และจัดเก็บ หนังสือ หรือเอกสารของทางราชการ รวมตลอดถึงการจัดทำแผนงานโครงการต่าง ๆ ของเรือนจำ

2. งานการเงินและบัญชี รับผิดชอบในการทำบัญชี การรับ-จ่าย และเก็บรักษาเงินงบประมาณแผ่นดิน

3. งานการเจ้าหน้าที่และสวัสดิการข้าราชการ รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัด สวัสดิการ ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ การพิจารณาความดีความชอบการขอพระราชทานเครื่องราช อิศริยาภรณ์ การจัดทำประวัติ ก.พ.7 การดำเนินการวินัย การศึกษาและการอบรม ตลอดจนการ พ้นจากราชการของเจ้าพนักงานเรือนจำ

4. งานพัสดุและอาคารสถานที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดหาพัสดุครุภัณฑ์ด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินมาใช้ในราชการ จัดทำแฟ้มพัสดุเก็บรักษาเบิกจ่าย ซ่อมบำรุง จำหน่ายออกจาก บัญชี ตลอดจนบำรุงรักษาอาคาร สถานที่ให้มั่นคง แข็งแรง และสะอาด เรียบร้อยอยู่เสมอ

5. งานประชาสัมพันธ์ รับผิดชอบเกี่ยวกับการเผยแพร่ ข่าวสาร และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ บุคคลภายนอกเข้าใจการดำเนินงานของเรือนจำ

6. งานรับเรื่องร้องทุกข์ รับผิดชอบใน การรับเรื่องร้องทุกข์ของเจ้าหน้าที่และ ผู้ต้องขัง สำหรับผู้ต้องขังเรือนจำเปิดโอกาสให้ยื่นคำร้องทุกข์เรื่องราวต่าง ๆ ด้วยการจัดทำผู้รับ

เรื่องราวร้องทุกข์ไว้ในเรือนจำโดยผู้บัญชาการเรือนจำเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรักษาญาติผู้ดังกล่าว

ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ

1. งานการศึกษา รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารและจัดการศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพตลอดจนจัดกิจกรรมเสริมการศึกษา เช่น ห้องสมุด ในวิชาสามัญได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ศิริธรรมราชวิทยา ขึ้นภายในเรือนจำ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาวิชาสามัญตั้งแต่ผู้ไม่รู้หนังสือ, ระดับอ่านออกเขียนได้ จนถึงขั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ในระดับปริญญาตรี ซึ่งในปีการศึกษา 2546 มีนักศึกษาอยู่จำนวน 11 คน โดยเรียนสาขานิติศาสตร์ 4 คน สาขาวิทยาการการจัดการ 2 คน สาขาวิชารัฐศาสตร์ 4 คน และสาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ 1 คน ส่วนในการศึกษาวิชาชีพ เรือนจำได้ดำเนินการให้การศึกษาศึกษาวิชาชีพแขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับขั้นความรู้ความชำนาญเดิมของผู้ต้องขัง ตามหลักสูตรของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้ที่สอบผ่านจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ ช่างปูน ช่างปูกระเบื้อง ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างเสริมสวย ช่างตัดผมชาย ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีฝึกสอนวิชาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการแก่ผู้ต้องขังใกล้พื้นที่ เพื่อให้ออกไปประกอบอาชีพได้ทันทีภายหลังพ้นโทษ โดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดพัทลุง วิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัดพัทลุง ในการส่งวิทยากรเข้าไปให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ ผู้ต้องขังที่ได้รับการฝึกอบรมจนครบหลักสูตร จะได้รับใบรับรองจากทางราชการเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการประกอบอาชีพต่อไป

2. งานพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง รับผิดชอบเกี่ยวกับการอบรมและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง จัดให้มีการปฐมนิเทศผู้ต้องขังเข้าใหม่ เพื่อแนะนำอบรมเกี่ยวกับระเบียบวินัยและการปฏิบัติตัวประจำวันภายในเรือนจำ จัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริม ปลูกฝัง ปรับเปลี่ยนทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ให้เป็นไปในทางที่ดี จัดการอบรมธรรมศึกษา ให้ผู้อบรมเข้าสอบในชั้นธรรมศึกษาตรี โท เอก อบรมจิตภาวนา การอบรมในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันสำคัญของชาติ การอบรมก่อนพ้นโทษ และอบรมก่อนส่งออกไปทำงานนอกเรือนจำ อบรมผู้ต้องขังโดยวิธีแยกประเภทตามฐานโทษ เป็นต้น

ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง

1. งานสุททกรรม รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกอบอาหารและจัดเลี้ยงผู้ต้องขัง ด้วยเงินงบประมาณ การจัดซื้อเชื้อเพลิงหุงต้ม ข้าวสาร อาหารดิบ

2. งานเยี่ยมญาติ รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้ผู้ต้องขัง ได้รับการเยี่ยมเยียนจากครอบครัวและญาติ โดยเปิดให้เยี่ยม ได้ทุกวันเว้นวันหยุดราชการ ตั้งแต่เวลา 09.00-12.00 น. และเวลา 13.00-15.00 น. โดยการแจ้งเยี่ยมธรรมดา และใช้บัตรบริการเยี่ยมด่วน

3. งานเงินฝากผู้ต้องขัง รับผิดชอบรับเงินจากญาติผู้ต้องขัง ที่นำมาฝากให้กับผู้ต้องขัง ตลอดจนการจัดทำบัญชีรับ-จ่าย เงินสด ธนาณัติ ตัวแลกเงิน หรือเอกสารอื่นใดแทนตัวเงินที่บุคคลภายนอกหรือญาติผู้ต้องขังฝากให้ผู้ต้องขัง

4. งานร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง รับผิดชอบการดำเนินงานร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง เพื่อเป็นสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังที่จะจัดหาเครื่องอุปโภค บริโภคที่จำเป็นแก่การครองชีพได้โดยสะดวกในราคาตามท้องตลาด

5. งานสังคมสงเคราะห์ รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ในด้านต่าง ๆ อาทิ สงเคราะห์ผู้ต้องขังที่ไม่มีญาติ พิการ โรคจิต สูงอายุเด็กติดผู้ต้องหา ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังที่มีปัญหา ประสานงานขอความช่วยเหลือจากองค์กรทางสังคมต่าง ๆ ขอรับทุนการศึกษาบุตรของผู้ต้องขัง ทุนประกอบอาชีพ ได้ดำเนินการจัดหาข้อมูลเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ของผู้ต้องขัง และได้จัดทำโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้กลุ่มผู้ต้องขัง (บัตรทอง) และแนะแนวแหล่งงาน ตลอดจนสงเคราะห์ผู้ต้องขัง หลังปลดปล่อยเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้โดยสุจริต

สถานพยาบาล

มีหน้าที่รับผิดชอบต่อผู้ต้องขังป่วยโดยมีพยาบาลเทคนิคจำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่พยาบาลจำนวน 1 คน ให้การบำบัดรักษาผู้ต้องขังป่วยในเบื้องต้น หากมีอาการป่วยเกินขีดความสามารถของเรือนจำ ก็จะส่งไปให้การบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลภายนอกเรือนจำ สถานพยาบาลเรือนจำมีผู้ต้องขังมารับการรักษา เฉลี่ยวันละ 40-50 คน รวมทั้งทำการตรวจเลือดไข้มาเลเรีย โรคเท้าช้าง โรคเรื้อน ให้กับผู้ต้องขังประจำเดือนละ 1 ครั้ง นอกจากนี้เรือนจำได้ติดต่อประสานกับทางโรงพยาบาลในการตรวจสุขภาพประจำปีผู้ต้องขังโดยเฉพาะผู้ต้องขังที่ปฏิบัติงานประจำโรงงานช่างไม้ ผู้ต้องขังหญิง และยังได้เชิญทันตแพทย์จากโรงพยาบาลมาให้ความรู้ในการบำรุงรักษาฟัน และทำการถอนฟันผู้ต้องขังด้วย นอกจากนี้ก็มีหน้าที่ดูแลอนามัยของผู้ต้องขัง และการตรวจสุขภาพเรือนจำ อาทิ ดูแลสถานที่ต่าง ๆ ของเรือนจำให้ถูกสุขลักษณะ คือ สะอาดดีมีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่ดี มีส้วมและที่อาบน้ำเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง บริเวณทั่วไป ทางระบายน้ำทิ้ง การกำจัดขยะมูลฝอย ยุ้ง เรือด แมลงวัน เพื่อให้ผู้ต้องขังมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง และป้องกันโรคระบาดที่เกิดจากการที่ผู้ต้องขังมาอยู่รวมกันจำนวนมาก

เรือนจำชั่วคราวเขาหมาก เรือนจำชั่วคราวเขาหมาก ตั้งอยู่ที่ บ้านเขาหมาก ตำบล
เขาหมาก อำเภออ่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 2.3
อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ปี 2550

ระดับ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
9	-	-	1
8	2	-	2
7	8	2	10
6	22	4	26
5	82	8	90
4	25	1	26
3	8	2	10
2	11	2	13
1	4	-	4
ลูกจ้างประจำ	4	16	4
รวม	166	35	186

ที่มา: ข้อมูล ณ วันที่ 9 มกราคม 2551 ฝ่ายบริหารทั่วไป เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช กรม
ราชทัณฑ์

ตารางที่ 2.4
จำนวนผู้ต้องขัง จำแนกตามประเภท

ประเภท	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
นักโทษเด็ดขาด	1,931	158	2,089
ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	782	71	853
ระหว่างพิจารณาไต่สวน	139	17	156
ระหว่างสอบสวน	34	11	45
อื่น ๆ	3	-	3
รวม	2,889	257	3,146

ที่มา: ข้อมูล ณ วันที่ 9 มกราคม 2551 ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
กรมราชทัณฑ์

ตารางที่ 2.5
จำนวนผู้ต้องขัง จำแนกตามประเภทคดี

ประเภท	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ร้อยละ
ประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิต	1,206	27	39.19
ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	372	13	12.23
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	137	7	4.57
ความผิดเกี่ยวกับพ.ร.บ.ยาเสพติดฯ	1,123	188	41.67
อื่น ๆ	51	22	2.32
รวม	2,889	257	100

ที่มา: ข้อมูล ณ วันที่ 9 มกราคม 2550 ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช กรม
ราชทัณฑ์

การจัดการศึกษาสายสามัญในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ในส่วนของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ต้องขังในเรือนจำให้ได้รับรับสิทธิทางด้านการศึกษาเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป โดยได้นำหลักสูตรดังกล่าวมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ทางเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนเพื่อเป็นสถานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน คือ “ศูนย์การเรียนเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช” เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดวิทยาการการแลกเปลี่ยนความรู้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม มุ่งพัฒนา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาผู้ต้องขังให้สามารถสมัครเข้าเรียนตามความต้องการและความสนใจของตนเอง โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ หรือกลุ่มเป้าหมายที่พลาดและขาดโอกาสได้รับการศึกษาในระบบหรือในพื้นที่ที่สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีให้ได้ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 หรือเทียบเท่า

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า

นอกจากนี้การให้บริการการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชแก่ผู้ต้องขังที่มีความประสงค์จะสมัครเข้าเรียนในระดับปริญญาตรีอีกทางหนึ่งด้วย โดยมีหลักการและเป้าหมายในการจัดการศึกษา 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้เรือนจำได้ตระหนักถึงความสำคัญและมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

2. เพื่อมุ่งบริการการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังนับแต่วาระแรกที่ถูกนำตัวเข้ามาคุมขัง

3. เพื่อจัดบริการทางการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถและความสนใจของผู้ต้องขัง

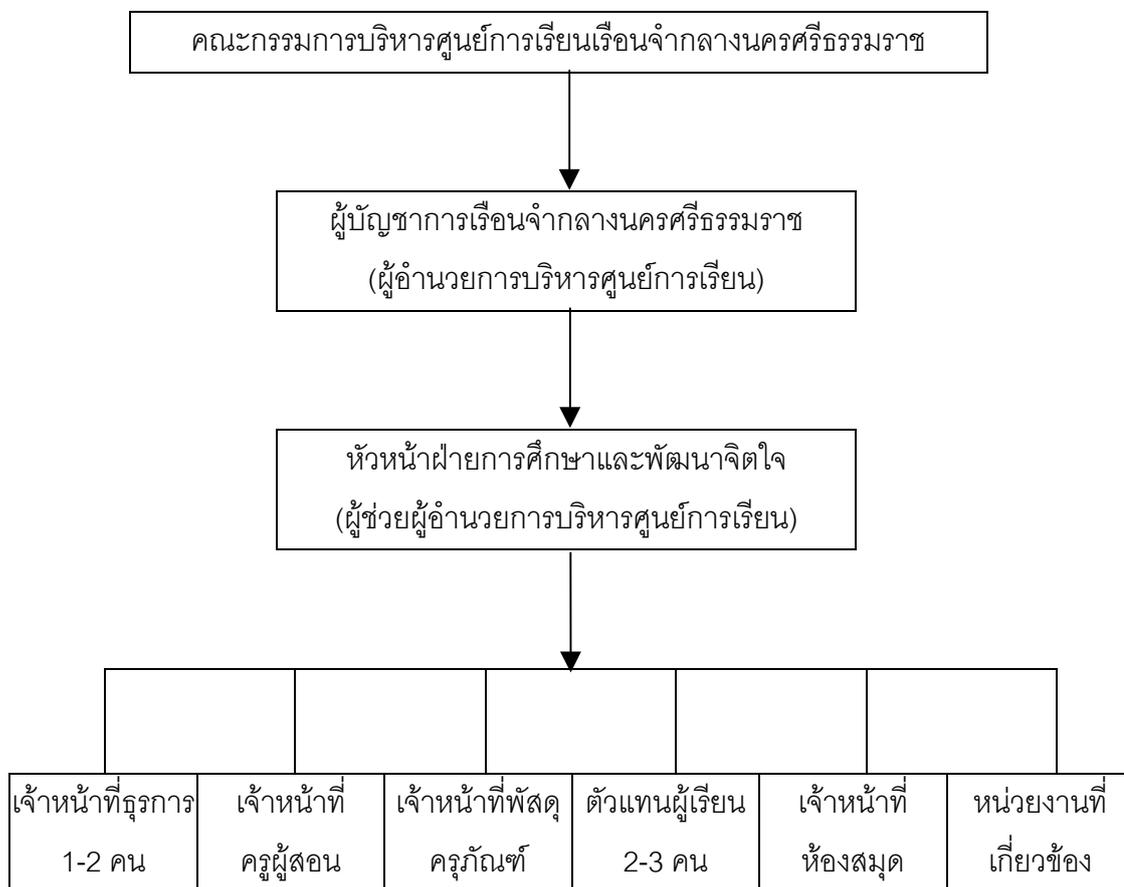
4. เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความรู้และทักษะอันจำเป็นในชีวิตประจำวันและปฏิบัติตนอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

5. เพื่อให้มีความสอดคล้องและประสานสัมพันธ์กันในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำหรับฝ่ายที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังโดยตรง ได้แก่ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนนอกระบบให้แก่ผู้ต้องขังภายในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ให้การสนับสนุนการดำเนินงานโดยประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช หน้าที่หลักในการดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาสายวิชาสามัญและการศึกษาสายวิชาชีพ ครูผู้สอนวิชาสามัญ คือ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ที่มีความรู้ทางด้านการศึกษา ซึ่งจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการเรียนการสอนของสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน และเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเชิงจิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาทางสังคมศาสตร์ที่ว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เพื่อนำไปประกอบกระบวนการและเทคนิคการสอนให้เกิดคุณภาพยิ่งขึ้น ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอยู่ที่คุณสมบัติเฉพาะตัวของครูผู้สอน ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขัง นอกจากนี้จะต้องมีความพร้อมในอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งรับรู้ถึงความแตกต่างในหลาย ๆ ด้านของผู้ต้องขัง เช่น พื้นฐานการศึกษาเดิม ฐานะความเป็นอยู่ภายนอกเรือนจำ และสังคมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งโทษทางอาญา

ภาพที่ 2.2

โครงสร้างการบริหารศูนย์การเรียนรู้เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

วิธีเรียนแบบชั้นเรียน เป็นรูปแบบกลวิธีในการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนหรือนักศึกษาต้องเข้าเรียนเช่นเดียวกับนักเรียนภาคปกติในระบบโรงเรียน ซึ่งการจัดการศึกษาสายสามัญ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราชมีขั้นตอนในการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

1. การรับสมัครและลงทะเบียนเรียน

เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ได้แต่งตั้งให้ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์การรับสมัครและลงทะเบียนเรียนให้แก่ผู้ต้องขังได้ทราบในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ แผ่นปลิว จุลสาร จดหมายข่าว ป้ายนิเทศปิดประกาศตามแดนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ เสียงตามสาย โดยใช้หอกระจายเสียง หรือโทรศัพท์วงจรปิด เป็นต้น โดยทำการเปิดรับสมัครนักศึกษาและลงทะเบียน ดังนี้

ภาคเรียนที่ 1	วันเปิดภาคเรียน	16 พฤษภาคม
	วันปิดภาคเรียน	11 ตุลาคม
ภาคเรียนที่ 2	วันเปิดภาคเรียน	1 พฤศจิกายน
	วันปิดภาคเรียน	1 เมษายน

2. การจัดการสาระการเรียนรู้

เรียนจากกลางนครศรีธรรมราชได้ จัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ได้ยึดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยได้มีการปรับสาระการเรียนรู้ในแต่ละระดับการศึกษาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนการศึกษานอกระบบ ดังนี้

2.1 สาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนในแต่ละระดับ สาระการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนมี 8 หมวดวิชา ประกอบด้วย กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 4 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ และหมวดวิชาต่างประเทศ และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ 4 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 และหมวดวิชาพัฒนาอาชีพ และหมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน ซึ่งผู้เรียนทุกระดับการศึกษาต้องเรียนให้ครบทั้งกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานและกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์

2.2 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้นำมวลประสบการณ์และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ตามหลักสูตรไปพัฒนาความสามารถของตนตามศักยภาพเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่จัดให้เรียนรู้ในหมวดวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยใช้กระบวนการคิดเป็น ในการดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่ม อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม และมีความสุข ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นเงื่อนไขที่ผู้เรียนทุกคนต้องทำก่อนการจบหลักสูตร โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมดังกล่าวทุกภาคเรียนหรือภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง โดยสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มานับรวมเป็นกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ ทั้งนี้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.2.1 กิจกรรมพัฒนาตนเองและครอบครัว เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสิ่งแวดล้อมของครอบครัว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ร่วมในครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2.2 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชุมชนและสังคม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

การทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้เรียนจำเป็นต้องทำกิจกรรมดังกล่าว ทุกภาคเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง และไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง ตลอดหลักสูตร ยกเว้นกรณีที่นักศึกษาเทียบโอนผลการเรียน สามารถทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตได้มากกว่า 25 ชั่วโมง ทั้งนี้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา

3. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วย

3.1 การวัดและประเมินผลการเรียนหมวดวิชา

เป็นการวัดและประเมินผลการเรียนในหมวดวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติจริง ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหมวดวิชา ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจะแบ่งเป็นการประเมินผลก่อนเรียน ประเมินผลระหว่างเรียน และการประเมินผลปลายภาคเรียน

3.1.1 การวัดและประเมินผลก่อนเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการตรวจสอบความรู้ ทักษะ และความพร้อมต่าง ๆ ของผู้เรียน หรือประเมินพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนในแต่ละหมวดวิชา เพื่อนำผลที่ได้ไปจัดกลุ่มผู้เรียน หรือเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อม และมีพื้นฐานพอเพียงที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมวดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ การวัดและประเมินผลก่อนเรียนดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการ เช่น สัมภาษณ์ สอบถาม พูดคุย และดำเนินการอย่างเป็นทางการ เช่น ให้ทดสอบข้อเขียน ทดสอบภาคปฏิบัติ เป็นต้น

3.1.2 การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรม และผลงานจากกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจัดให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถตรวจสอบได้ และให้ดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเรียนจากกลาง

นครศรีธรรมราชจะต้องเป็นผู้กำหนดสัดส่วน การวัดและประเมินผลระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียน แต่เนื่องจากสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายให้การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาออกโรงเรียน จึงกำหนดให้มีสัดส่วนการวัดและประเมินระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียนเป็น 60 : 40 และผู้เรียนจะต้องเข้าสอบปลายภาคเรียนได้คะแนนสอบปลายภาคเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 จึงจะผ่านการเรียนในหมวดวิชา/รายวิชานั้น

การวัดและประเมินผลระหว่างภาคเรียนของหมวดวิชา พิจารณาจากกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่องโดยพิจารณาผลงาน หรือ ชิ้นงาน จากการทำงานกลุ่ม ที่ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การนำเสนอผลงาน หรือ ชิ้นงาน และการร่วมอภิปราย

3.1.3 การวัดและประเมินผลปลายภาคเรียน เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละหมวดวิชา โดยให้ประเมินทั้งด้านความรู้ ทักษะ และกระบวนการด้วยแบบทดสอบทั้งอัตนัยและปรนัยในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผู้สร้างเครื่องมือวัดผล พร้อมจัดแนวเฉลยและเกณฑ์การตรวจให้คะแนน และให้ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ/เขต ศูนย์การเรียนเป็นผู้ดำเนินการประเมินและตรวจให้คะแนน

ผู้เรียนจะต้องเข้าสอบปลายภาคเรียน และได้คะแนนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ของคะแนนรวมปลายภาคเรียน จึงจะผ่านการประเมินผลปลายภาคเรียน ถ้าผู้เรียนได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ให้สอบซ่อม

4. การผ่านระดับการศึกษาและการจบหลักสูตร

ผู้เรียนทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถจบการศึกษาได้โดยมีเกณฑ์การผ่านระดับการศึกษาและจบหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา ดังนี้

4.1 ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับการศึกษาตามที่กำหนด ดังนี้

4.1.1 ระดับประถมศึกษา กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 20 หน่วยกิต และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ 28 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

4.1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 24 หน่วยกิต และหมวดวิชาประสบการณ์ 32 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต

4.1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 28 หน่วยกิต และหมวดวิชาประสบการณ์ 48 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต

- 4.2 ผ่านเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) จำนวน 100 ชั่วโมง
- 4.3 ผ่านกระบวนการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 4.4 ผ่านเกณฑ์การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน

การพิจารณาอนุมัติการผ่านระดับการศึกษาและการจบหลักสูตร ผู้เรียนต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์การผ่านระดับการศึกษาและการจบหลักสูตร ถ้าผู้เรียนคนใดมีข้อบกพร่องในเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง ทะเบียนผู้รวบรวมข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน จะไม่เสนอชื่อผู้เรียนนั้นให้หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาอนุมัติผลการผ่านการระดับการศึกษาหรือการจบหลักสูตร แต่จะแจ้งให้ผู้เรียนแก้ไขข้อบกพร่องให้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์การผ่านระดับการศึกษาหรือการจบหลักสูตร

เมื่อผู้เรียนแก้ไขข้อบกพร่องจนมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การผ่านระดับการศึกษา หรือการจบหลักสูตรครบถ้วนแล้ว จะได้รับการเสนอชื่อให้หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาอนุมัติผลการผ่านระดับสถานศึกษาหรือการจบหลักสูตรต่อไป

ระดับของการจัดการศึกษาสายสามัญในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

หลักสูตรระดับประถมศึกษา

ในการจัดการศึกษาสายสามัญระดับประถมศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง ทางเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ได้ใช้การจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ได้ยึดถือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย

1.1 ให้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิดเป็น ซึ่งมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลที่เกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลเกี่ยวกับวิชาการ

1.2 ให้เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม

1.3 ให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

1.4 ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาเพิ่มเติมและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รวมทั้งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

1.5 ให้เห็นคุณค่าของภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ และให้มีทักษะในการใช้ภาษาไทยได้ดี

1.6 ให้เข้าใจปัญหาพื้นฐานทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ เพื่อให้รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

1.7 ให้มีเจตคติที่ดีต่อสังคมอาชีพ มีความขยัน อดทน ประหยัด รู้จักสงวนทรัพยากรธรรมชาติ และบำรุงรักษาสาธารณสมบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร

จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มหมวดวิชา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน เป็นองค์ความรู้ที่เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต การทำงานและอาชีพ และการพัฒนาสังคมและชุมชนของผู้เรียน ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 5 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานทุกคน

กลุ่มที่ 2 : กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ เป็นองค์ความรู้ที่เป็นทักษะชีวิต และทักษะอาชีพเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีความสุนทรีย์ภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนการศึกษานอกกระบวนเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในชีวิตมาพอสมควร องค์ความรู้และสาระการเรียนรู้ที่จัดให้จึงพัฒนาให้เหมาะสมกับวัยและสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตได้ทันที ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 7 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาพัฒนาสังคมและชุมชน วิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 (สุขศึกษาและพลศึกษา) วิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 (ศิลปะ) และวิชาพัฒนาอาชีพ (การงานอาชีพและเทคโนโลยี)

กลุ่มที่ 3 : กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) เป็นกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกิจกรรมที่เป็นเงื่อนไขที่นักศึกษาทุกคนต้องทำก่อนการจบหลักสูตร โดยสามารถทำกิจกรรมดังกล่าวสะสมได้ทุกภาคเรียน หรือภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

3. จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร

โดยในแต่ละระดับการศึกษาได้กำหนดค่าสาระการเรียนรู้ในแต่ละหมวดวิชาเป็นหน่วยกิต โดยกำหนดให้ 1 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 5 หน่วยกิต รวม 20 หน่วยกิต กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 7 หน่วยกิต รวม 28 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

4. กระบวนการเรียนการสอน

ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกจากนี้ทางเรียนจายังได้จัดหาสมุด ดินสอ หนังสือและอุปกรณ์การเรียนแจกให้เปล่า ในการลงทะเบียนของนักศึกษาามีวิธีการปฏิบัติ 2 ลักษณะ คือ

4.1 สำหรับผู้ต้องขังที่ไม่มีความรู้พื้นฐานด้านการเรียนมาก่อน หรือผู้ที่ยังไม่จบชั้นประถมศึกษาให้ลงทะเบียนเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน

4.2 สำหรับผู้ต้องขังที่มีพื้นฐานเดิมหรือเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มาแล้ว ทางเรียนจจะจัดให้มีการทดสอบเพื่อนำผลมาเทียบโอนผลการเรียน โดยผู้ต้องขังนำหลักฐานการจบชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) ซึ่งมีผลการเรียนรวมทั้งระดับ คิดเป็นร้อยละของการสอบไล่ระดับ ชั้นประถมศึกษาตอนต้นให้เทียบโอนได้ 3 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาพัฒนาอาชีพ หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน และหมวดวิชาคณิตศาสตร์ โดยให้บันทึกผลการเทียบโอนเป็น “ผ่าน”

5. เวลาเรียน

การจัดการศึกษา โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ ใช้เวลาเรียนตลอดหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา ไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน ยกเว้นในกรณีที่ผู้เรียนผ่านการประเมินความรู้และประสบการณ์หรือเทียบโอนผลการเรียน สามารถจบหลักสูตรก่อน 4 ภาคเรียนได้ เรียนจากกลางนครศรีธรรมราชได้จัดให้มีการเรียนการสอนในแต่ละวัน ระหว่างเวลา 08.30-16.00 น. จากวันจันทร์ ถึง วันเสาร์ และหยุดในวันอาทิตย์

6. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เรียนจากกลางนครศรีธรรมราชได้รับการสนับสนุนข้อสอบปลายภาคจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้ในการ

ดำเนินการสอบปลายภาคสำหรับนักศึกษาในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการวัดผลที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานเดียวกันกับการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป

7. การออกประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียน

ศูนย์การเรียนเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เป็นผู้ออกประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียนให้แก่ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมและเรียนครบตามเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตร และต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของเวลาเรียนแต่ละกลุ่มหมวดวิชา

8. คุณสมบัติผู้เรียน

8.1 ต้องเป็นผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราชโดยทางเรือนจำได้กำหนดให้ผู้ต้องขังทุกคนที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับจะต้องเรียนหลักสูตรระดับประถมศึกษา

8.2 มีสัญชาติไทย

8.3 ไม่จำกัดพื้นความรู้

8.4 อายุ 14 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป นับถึงวันขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา หรือผู้ได้รับการยกเว้นตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษา

8.5 พระภิกษุสามเณร จะต้องสอบไล่ได้นักธรรมชั้นตรีมาก่อน

9. หลักฐานในการสมัครเป็นผู้เรียน

9.1 ใบสมัครเป็นนักศึกษา

9.2 รูปถ่าย 1 นิ้ว จำนวน 2 รูป หน้าตรงไม่สวมแว่นดำ และไม่สวมหมวก สวมเสื้อสีขาวมีปกสุภาพ (ภาพไม่เกิน 6 เดือน) และไม่ใช้รูปถ่ายประเภทโพลาลอยด์ เพื่อใช้ติดใบสมัคร 1 รูป ติดบัตรประจำตัว 1 รูป

9.3 สำเนาทะเบียนบ้านที่ชื่อตัวเอง ชื่อบิดา-มารดา พร้อมฉบับจริง

9.4 สำเนาหนังสือสำคัญแสดงวุฒิ พร้อมฉบับจริง

9.5 สำเนาเอกสารอื่น ๆ เช่น ใบเปลี่ยนชื่อ-สกุล พร้อมฉบับจริง

10. สถานที่ในการรับสมัคร

ศูนย์การเรียนเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช มีการกำหนดสถานที่การรับสมัครที่สามารถติดต่อสะดวก ได้แก่ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ หรือตามแดนควบคุม มีการจัดเจ้าหน้าที่เรือนจำ ผู้ต้องขังที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้รับสมัครอย่างชัดเจน

หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในการจัดการศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับผู้ต้องขัง ทางเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ได้ใช้การจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

ได้ยึดถือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย

1.1 ให้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิดเป็น ซึ่งมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ

1.2 มีความรู้และทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติม และการดำเนินชีวิต

1.3 ให้เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมอันดีงาม

1.4 เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ของประเทศ รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

1.5 เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

1.6 มีเจตคติที่ดีต่อสัมมาอาชีพ ฝึกให้ขยัน อดทน และประหยัด ตลอดจนรู้จักสงวนบำรุงรักษาสาธารณสมบัติและทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร

จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มหมวดวิชา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน เป็นองค์ความรู้ที่เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต การงานและอาชีพ และการพัฒนาสังคมและชุมชนของผู้เรียน ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 6 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานทุกคน

กลุ่มที่ 2 : กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ เป็นองค์ความรู้ที่เป็นทักษะชีวิต และทักษะอาชีพเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีความสุนทรีย์ภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนการศึกษานอกระบบเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในชีวิตมาพอสมควร องค์ความรู้และสาระการเรียนรู้ที่จัดให้จึงพัฒนาให้เหมาะสมกับวัยและสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้ทันที ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในกลุ่ม

หมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 8 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาพัฒนาสังคมและชุมชน วิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 (สุขศึกษาและพลศึกษา) วิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 (ศิลปะ) และวิชาพัฒนาอาชีพ (การงานอาชีพและเทคโนโลยี)

กลุ่มที่ 3 : กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) เป็นกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกิจกรรมที่เป็นเงื่อนไขที่นักศึกษาทุกคนต้องทำก่อนการจบหลักสูตร โดยสามารถทำกิจกรรมดังกล่าวสะสมได้ทุกภาคเรียน หรือภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

3. จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร

ผู้เรียนต้องลงทะเบียนไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต ประกอบด้วย กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 6 หน่วยกิต รวม 24 หน่วยกิต และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 8 หน่วยกิต รวม 32 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

4. กระบวนการเรียนการสอน

เรียนจากกลางนครศรีธรรมราช ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบชั้นเรียน ซึ่งเป็นวิธีเรียนที่ผู้เรียนต้องเข้าชั้นเรียนตามตารางการเรียนการสอนที่เรียนจํากำหนดให้ เมื่อเรียนและทำกิจกรรมจนครบตามเงื่อนไขที่กำหนดในหลักสูตรแล้วก็ต้องให้จบการศึกษาแต่ละระดับ เมื่อจบจะได้รับการประกาศนียบัตรซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับผู้เรียนในระบบโรงเรียนทุกประการ

ในการเรียนการสอนตามวิธีการเรียนแบบชั้นเรียน ผู้เรียนต้องปฏิบัติ ดังนี้

4.1 ฟังคำบรรยายในชั้นเรียนตามหมวดวิชาที่ลงทะเบียนเรียน หากมีปัญหาไม่เข้าใจก็สามารถซักถามครูผู้สอนได้ทันที

4.2 เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.3 วัดผลและเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียน ในการประเมินผลการเรียนนั้น ทางเรียนจากกลางนครศรีธรรมราชทำการประเมินผลระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียนในแต่ละหมวดวิชา ซึ่งนักศึกษามีสิทธิ์เข้าสอบเพื่อประเมินผลปลายภาคเรียน ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของเวลาเรียน

ในการเรียนตลอดหลักสูตร ผู้ต้องซึ่งสามารถลงทะเบียนได้โดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้ทางเรียนจากกลางนครศรีธรรมราชได้จัดหาสมุด ดินสอ หนังสือ และอุปกรณ์การเรียน แจกให้แก่ผู้เรียนด้วย

5. เวลาเรียน

การจัดการศึกษา โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ ใช้เวลาเรียนตลอดหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา ไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน ยกเว้นในกรณีที่ผู้เรียนผ่านการประเมินความรู้และประสบการณ์หรือเทียบโอนผลการเรียน สามารถจบหลักสูตรก่อน 4 ภาคเรียนได้ เรือนำจากกลางนครศรีธรรมราชได้จัดให้มีการเรียนการสอน ในแต่ละวัน ระหว่างเวลา 08.30-16.00 น. จากวันจันทร์ ถึง วันเสาร์ และหยุดในวันอาทิตย์

6. การวัดผลและประเมินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เรือนำจากกลางนครศรีธรรมราชได้รับการสนับสนุนข้อสอบปลายภาคจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้ในการดำเนินการสอบปลายภาคสำหรับนักศึกษาในเรือนำจากกลางนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการวัดผลที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานเดียวกันกับการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป

7. การออกประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียน

ศูนย์การเรียนเรือนำจากกลางนครศรีธรรมราช เป็นผู้ออกประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียนให้แก่ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมและเรียนครบตามเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตร และต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของเวลาเรียนแต่ละกลุ่มหมวดวิชา

8. คุณสมบัติผู้เรียน

8.1 ต้องเป็นผู้ต้องขังของเรือนำจากกลางนครศรีธรรมราช

8.2 มีสัญชาติไทย

8.3 สอบได้วุฒิหรือระดับชั้นใดชั้นหนึ่ง ดังนี้

1. มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3 เดิม)
2. ประถมศึกษาปีที่ 7 (ป.7)
3. ประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6)
4. ระดับการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับที่ 3
5. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา
6. นาฏศิลป์ขั้นต้นปีที่ 3
7. นักรรรมชั้นเอกหรือธรรมศึกษาเอก
8. ใบบรรองวุฒิการสอบเทียบความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อสิทธิบางอย่าง
9. ใบบรรองวุฒิการสอบเทียบความรู้ชั้นประถมปีที่ 7 เพื่อสิทธิบางอย่าง

10. วุฒิอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เทียบเท่าประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

11. พระภิกษุสามเณรจะต้องมีคุณวุฒิอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้น และต้องสอบได้นักธรรมชั้นโทมาก่อน

9. หลักฐานในการสมัครเป็นผู้เรียน

9.1 ใบสมัครเป็นนักศึกษา

9.2 รูปถ่าย 1 นิ้ว จำนวน 2 รูป หน้าตรงไม่สวมแว่นดำ และไม่สวมหมวก สวมเสื้อสีขาวมีปกสุภาพ (ภาพไม่เกิน 6 เดือน) และไม่ใช้รูปถ่ายประเภทโพลาลอยด์ เพื่อใช้ติดใบสมัคร 1 รูป ติดบัตรประจำตัว 1 รูป

9.3 สำเนาทะเบียนบ้านที่ชื่อตัวเอง ชื่อบิดา-มารดา พร้อมฉบับจริง

9.4 สำเนาหนังสือสำคัญแสดงวุฒิ พร้อมฉบับจริง

9.5 สำเนาเอกสารอื่น ๆ เช่น ใบเปลี่ยนชื่อ-สกุล พร้อมฉบับจริง

10. สถานที่ในการรับสมัคร

ศูนย์การเรียนเรือนำจากกลางนครศรีธรรมราช มีการกำหนดสถานที่รับสมัครที่สามารถติดต่อสะดวก ได้แก่ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ หรือตามแดนควบคุม มีการจัดเจ้าหน้าที่เรือนจำ ผู้ต้องขังที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้รับสมัครอย่างชัดเจน

หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในการจัดการศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับผู้ต้องขัง ทางเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ได้ใช้การจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ได้ยึดถือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย

1.1 เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศชาติ

1.2 เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้ และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียรอดทน และรู้จักประหยัด

1.3 เพื่อให้มีความรู้ ทักษะในอาชีพเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ
 รัฐช่องทางในการประกอบสัมมาอาชีพที่เหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อท้องถิ่นและ
 ประเทศชาติ

1.4 เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะวัฒนธรรม
 ธรรมชาติ รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

1.5 เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้สิทธิ
 เสรีภาพของตนในทางสร้างสรรค์ บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรมศาสนา

1.6 เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความ
 รักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สติและปัญญาในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา
 พระมหากษัตริย์

1.7 เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
 และของโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ รู้จักแก้ปัญหาและข้อขัดแย้ง
 ด้วยวิธีการแห่งปัญญาและสันติวิธี

2. โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร

จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มหมวดวิชา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน เป็นองค์ความรู้ที่เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ใน
 การดำเนินชีวิต ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต
 การงานและอาชีพ และการพัฒนาสังคมและชุมชนของผู้เรียน ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในกลุ่ม
 หมวดวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 7 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาภาษาไทย
 วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนกลุ่ม
 หมวดวิชาพื้นฐานทุกคน

กลุ่มที่ 2 : กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ เป็นองค์ความรู้ที่เป็นทักษะชีวิต และทักษะ
 อาชีพเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มี
 ความสุนทรีย์ภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนการศึกษานอกระบบเป็นผู้
 ที่มีความรู้และประสบการณ์ในชีวิตมาพอสมควร องค์ความรู้และสาระการเรียนรู้ที่จัดให้จึงพัฒนา
 ให้เหมาะสมกับวัยและสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้ทันที ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในกลุ่มหมวด
 วิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 12 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาพัฒนาสังคม
 และชุมชน วิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 (สุขศึกษาและพลศึกษา) วิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 (ศิลปะ) และ
 วิชาพัฒนาอาชีพ (การงานอาชีพและเทคโนโลยี)

กลุ่มที่ 3 : กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) เป็นกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกิจกรรมที่เป็นเงื่อนไขที่นักศึกษาทุกคนต้องทำก่อนการจบหลักสูตร โดยสามารถทำกิจกรรมดังกล่าวสะสมได้ทุกภาคเรียน หรือภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

3. จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร

ผู้เรียนต้องลงทะเบียนไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต ประกอบด้วย กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 7 หน่วยกิต รวม 28 หน่วยกิต และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 12 หน่วยกิต รวม 48 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

สำหรับกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานและกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรณีที่ผู้เรียนประสงค์จะเรียนหมวดวิชาใดวิชาหนึ่งลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อให้มีความรู้และทักษะ เพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชก็จัดให้มีการพัฒนาหมวดวิชาเพิ่มเติมขึ้นตามความต้องการของผู้เรียน

4. กระบวนการเรียนการสอน

เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายวิธีเรียนแบบชั้นเรียน ซึ่งเป็นวิธีเรียนที่ผู้เรียนต้องเข้าชั้นเรียนตามตารางการเรียนการสอนที่เรือนจำกำหนดให้ เมื่อเรียนและทำกิจกรรมจนครบตามเงื่อนไขที่กำหนดในหลักสูตรแล้วก็ต้องให้จบการศึกษาแต่ละระดับ เมื่อจบจะได้รับการประกาศนียบัตรซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับผู้เรียนในระบบโรงเรียนทุกประการ

5. เวลาเรียน

การจัดการศึกษา โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ ใช้เวลาเรียนตลอดหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา ไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน ยกเว้นในกรณีที่ผู้เรียนผ่านการประเมินความรู้และประสบการณ์หรือเทียบโอนผลการเรียนสามารถจบหลักสูตรก่อน 4 ภาคเรียนได้ เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชได้จัดให้มีการเรียนการสอนในแต่ละวัน ระหว่างเวลา 08.30-16.00 น. จากวันจันทร์ ถึง วันเสาร์ และหยุดในวันอาทิตย์

6. การวัดผลและประเมินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชได้รับการ

สนับสนุนข้อสอบปลายภาคจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้ในการดำเนินการสอบปลายภาคสำหรับนักศึกษาในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการวัดผลที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานเดียวกันกับการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป

7. การออกประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียน

ศูนย์การเรียนเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เป็นผู้ออกประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียนให้แก่ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมและเรียนครบตามเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตร และต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของเวลาเรียนแต่ละกลุ่มหมวดวิชา

8. คุณสมบัติผู้เรียน

8.1 ต้องเป็นผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

8.2 มีสัญชาติไทย

8.3 สอบได้วุฒิหรือระดับชั้นใดชั้นหนึ่ง ดังนี้

1. มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม. 6 เดิม)
2. ประโยคมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ.3) หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3)
3. การศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 หรือการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4
4. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
5. เปรียญธรรม 3 ประโยค
6. วุฒิอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น

ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

7. ไปรับรองวุฒิการสอบเทียบความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อสิทธิบางอย่าง

8. ผู้ที่เคยศึกษาหลักสูตรต่างประเทศระดับชั้น (เกรด) การศึกษาปีที่ 10 หรือสอบได้ระดับชั้น (เกรด) การศึกษาอย่างน้อยปีที่ 10 หรือผู้สอบตก ม.ศ. 3 ปีการศึกษา 2523 ถือว่าได้ ม.3

9. พระภิกษุสามเณรที่จะสมัครเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกวิธีเรียนให้เป็นไปตามมติเถรสมาคม

9. หลักฐานในการสมัครเป็นผู้เรียน

9.1 ใบสมัครเป็นนักศึกษา

9.2 รูปถ่าย 1 นิ้ว จำนวน 2 รูป หน้าตรงไม่สวมแว่นดำ และไม่สวมหมวก สวมเสื้อสีขาวมีปกสุภาพ (ภาพไม่เกิน 6 เดือน) และไม่ใช้รูปถ่ายประเภทโพลาลอยด์ เพื่อใช้ติดใบสมัคร 1 รูป ติดบัตรประจำตัว 1 รูป

9.3 สำเนาทะเบียนบ้านที่ชื่อตัวเอง ชื่อบิดา-มารดา พร้อมฉบับจริง

9.4 สำเนาหนังสือสำคัญแสดงวุฒิ พร้อมฉบับจริง

9.5 สำเนาเอกสารอื่น ๆ เช่น ใบเปลี่ยนชื่อ-สกุล พร้อมฉบับจริง

10. สถานที่ในการรับสมัคร

ศูนย์การเรียนเรือนำกลางนครศรีธรรมราช มีการกำหนดสถานที่รับสมัครที่สามารถติดต่อสะดวก ได้แก่ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ หรือตามแดนควบคุม มีการจัดเจ้าหน้าที่เรือนำ ผู้ต้องขังที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้รับสมัครอย่างชัดเจน

กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

เป็นกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการกลุ่ม และเป็นเงื่อนไขของการจบหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนทุกระดับ เรือนำกลางนครศรีธรรมราช ได้จัดแบ่งกลุ่มผู้เรียนทำกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด โดยสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษา เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ผู้ต้องขังเรือนำกลางนครศรีธรรมราชที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน ต้องทำกิจกรรม กพข. ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง ในปีการศึกษาจะมีทั้งหมด 4 ภาคเรียน ต้องร่วมเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่ม กพข. ไม่น้อยกว่าภาคเรียนละ 25 ชั่วโมง สละสมทุกภาคเรียนจนครบ และให้ทำร่วมกับนักศึกษาในระดับการศึกษาอื่น ๆ ได้จนครบตามเกณฑ์กำหนด

1. วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

1.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้กระบวนการกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ โดยฝึกทักษะ ความมีเหตุผล การคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

1.2 เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนา ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความรู้สึกรักผูกพัน เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวชุมชน สังคมอย่างแน่นแฟ้น รวมทั้งมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

1.3 เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้นักศึกษา ทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2. ลักษณะสำคัญของการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.1 เป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ใช้กระบวนการกลุ่ม โดยมีประชาชนเข้าร่วม สนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน

2.2 เป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ใช้หลักการประสานงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งพาตนเองและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมส่วนรวมและชุมชน

2.3 เป็นกิจกรรมหรือโครงการที่นำไปสู่การแก้ปัญหา ส่งเสริม สนับสนุน หรือ กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

2.4 เป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ผ่านการพิจารณา วิเคราะห์ อภิปรายกลุ่ม ให้เป็นกิจกรรมหรือโครงการที่สามารถนำไปดำเนินการได้

2.5 เป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ได้ปรึกษาหารือ และได้รับการรับรองจากหัวหน้าสถานศึกษา

2.6 เป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ สำหรับผู้เรียน แต่ได้ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และผู้เรียนที่รับผิดชอบจะได้ผลงานจากการทำกิจกรรมตามที่ได้รับอนุมัติโครงการ

2.7 เป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมการนำความรู้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

3. โครงการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดเป็น 2 ตอน คือ ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยผู้ต้องขังทุกระดับชั้น และทุกคนต้องได้ร่วมทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต การทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ได้เชิญวิทยากรจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ผู้ต้องขัง ความเข้มของกิจกรรมจากน้อยไปหามากตามระดับการศึกษา

ภาคทฤษฎี มีขอบข่ายเนื้อหา ดังนี้

1. เรียนรู้โครงสร้างและกิจกรรมการพบกลุ่ม
2. ศึกษาบทบาทการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี
3. เสริมสร้างให้ผู้ต้องขังตระหนักถึงประโยชน์ของการพบกลุ่ม
4. เรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม
5. แสดงกระบวนการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต
6. ปลูกฝังให้ผู้ต้องขังมีคุณธรรม และจริยธรรม
7. เสริมสร้างประโยชน์ของการมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต
8. ศึกษาวิธีการเขียนโครงการ

9. ฝึกเขียนวิธีการวางแผนและประโยชน์ของการวางแผน

10. ใช้กระบวนการกลุ่มในการคิดและแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม
ภาคปฏิบัติ มีโครงการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี

เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนยึดมั่นในศาสนา ปฏิบัติตามค่านิยมที่ดีเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดั่งงามของท้องถิ่นและของชาติ ได้แก่

กิจกรรมส่งเสริมการประกอบพิธีในวันสำคัญทางศาสนา

กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาหลักธรรม คำสอนของศาสนา

กิจกรรมส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของชาติ ได้แก่ วันลอยกระทง วันสงกรานต์ การแต่งกายประจำชาติ และการละเล่นพื้นเมือง

กิจกรรมส่งเสริมการเล่นดนตรี กีฬา และนันทนาการ

2. กิจกรรมพัฒนาชุมชนและสังคม

เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมหรือทำให้สังคมและชุมชนดีขึ้น ได้แก่

กิจกรรมปลูกเสื่อ

กิจกรรมขุดลอกคลอง ทางระบายน้ำในเรือนจำ

กิจกรรมกำจัดขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ

กิจกรรมรักษาความสะอาดถนน ทางเดินในเรือนจำ

กิจกรรมปลูกต้นไม้ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ

กิจกรรมสร้างทางเท้า ทางเดินในเรือนจำ

3. กิจกรรมสนับสนุนงานการศึกษาภายนอกโรงเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นสนับสนุนงานการศึกษาภายนอกโรงเรียน ได้แก่

กิจกรรมรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (ครช.)

กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต (สคช.)

กิจกรรมประชาสัมพันธ์งานการศึกษาภายนอกโรงเรียน

กิจกรรมสนับสนุนและพัฒนางานการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ

4. เวลาเรียน

การจัดการศึกษา โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาภายนอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ ใช้เวลาเรียนตลอดหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา ไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน

เรียนจากกลางนครศรีธรรมราชได้จัดให้มีการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง เริ่มเรียนระหว่างเวลา 08.30-16.00 น. จากวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ระดับประถมศึกษา ทำกิจกรรม พบกลุ่มวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ จำนวน 5 วัน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำกิจกรรมพบกลุ่มวันพุธ และวันพฤหัสบดี จำนวน 2 วัน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำกิจกรรมพบกลุ่มวันจันทร์และวัน อังคาร จำนวน 2 วัน

5. ขั้นตอนการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

5.1 ผู้เรียนยื่นคำร้องแสดงความจำนงขอทำกิจกรรมเพื่อทำความเข้าใจในภาค ทฤษฎี โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้ให้ความรู้ คำแนะนำเพิ่มเติม และให้แนวทางการทำกิจกรรมตามแบบ เสนอโครงการปฏิบัติกิจกรรม

5.2 ผู้เรียนปฏิบัติงานเองโดยศึกษา สืบค้น และจัดเตรียมเสนอโครงการปฏิบัติกิจ กรรมพร้อมแผนการดำเนินงานกิจกรรมตามแบบเสนอโครงการปฏิบัติกิจกรรม กพช.

5.3 ผู้เรียนเสนอโครงการและแผนการดำเนินงานตามโครงการต่อครูผู้สอน เพื่อ พิจารณาความเหมาะสม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอโครงการ กพช. มีส่วนร่วมชี้แจงและขอคำ แนะนำปรับปรุงโครงการ กพช. ด้วย

5.4 โครงการที่ กพช. เสนอ จะต้องมีการปรึกษาโครงการ ซึ่งอาจเป็นครู เจ้าหน้าที่ เรียนจำที่อยู่ใกล้ชิดคอยช่วยเหลือตรวจสอบการปฏิบัติกิจกรรม กพช. นั้น ๆ ให้ได้

5.5 เมื่อผ่านการพิจารณาแล้ว นำเสนอสถานศึกษาเพื่อขออนุมัติโครงการ

5.6 ผู้เรียนดำเนินงานตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ โดยอยู่ในการกำกับดูแลของที่ ปรึกษาโครงการ

5.7 คณะกรรมการพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติโครงการร่วมกันติดตามผลและ ประเมินผลโครงการปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับอนุมัติ

5.8 ผู้เรียนพบกลุ่มหลังจากดำเนินการตามโครงการเสร็จสิ้น และรายงานผลการ ดำเนินงานตามโครงการ

5.9 ผู้เรียนต้องส่งรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการในแบบรายงานการ ปฏิบัติกิจกรรม โดยมีที่ปรึกษาลงนาม

5.10 คณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติโครงการ ประเมินผลโดย พิจารณาความสำเร็จของโครงการ หากไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในโครงการให้กลุ่ม ผู้เรียนทำเพิ่มเติมเมื่อผลการปฏิบัติงาน “ผ่าน” สถานศึกษาบันทึกผลในรายงานสรุปผลการเรียน โดยระบุจำนวนหน่วยกิจกรรมที่ผ่านไว้ด้วย

6. คณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติตามโครงการ

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติตามโครงการนี้ให้
เสนอผู้มีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

6.1. ครูผู้สอน

6.2. เจ้าหน้าที่สายสามัญหรือเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษา

6.3. เจ้าหน้าที่ประเมินผล หรือบุคคลที่สถานศึกษาเห็นสมควร

6.4. หน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติโครงการ

6.4.1. ให้คำปรึกษาแนะนำในการเขียนโครงการการจัดกิจกรรมพบบกลุ่ม

6.4.2. พิจารณากำหนดค่าจำนวนหน่วยกิจกรรมของแต่ละโครงการ

6.4.3. ติดตามความก้าวหน้าของโครงการ

6.4.4. ให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อนักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม

ในโครงการ

6.4.5. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติโครงการ

6.5. เกณฑ์การจัดกิจกรรมการพบบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

นักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ต้องผ่าน
กิจกรรมการพบบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามเงื่อนไขและต้องเป็นไปตามเกณฑ์แต่ละระดับ
การศึกษา ดังนี้

6.5.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะต้องพบบกลุ่มศึกษาภาคทฤษฎี และภาค
ปฏิบัติกิจกรรมอย่างน้อยภาคเรียนละ 25 ชั่วโมง เพราะผู้เรียนทุกคนต้องร่วมกิจกรรมการพัฒนา
คุณภาพชีวิตไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

6.5.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะต้องพบบกลุ่มศึกษาภาคทฤษฎี และ
ภาคปฏิบัติกิจกรรมอย่างน้อยภาคเรียนละ 25 ชั่วโมง เพราะผู้เรียนทุกคนต้องร่วมกิจกรรมการ
พัฒนาคุณภาพชีวิตไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

6.6. ข้อกำหนดในภาคปฏิบัติของกิจกรรมการพบบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องมี
เวลาพบบกลุ่มภาคทฤษฎีก่อนลงมือปฏิบัติตามโครงการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของเวลาที่กำหนด
จึงจะมีสิทธิ์ลงมือปฏิบัติตามโครงการ แต่ถ้ามีเวลาพบบกลุ่มในภาคทฤษฎีไม่ถึงร้อยละ 70 แต่ถึง
ร้อยละ 50 หัวหน้าสถานศึกษาอาจใช้ดุลยพินิจให้ปฏิบัติตามโครงการได้ แต่ถ้าไม่อนุญาต
นักศึกษาต้องยื่นคำร้องขอทำกิจกรรมการพบบกลุ่มภาคเรียนอื่นต่อไป

6.7. เกณฑ์กำหนดค่าหน่วยกิจกรรม

การกำหนดค่าหน่วยกิจกรรมให้พิจารณาตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

6.7.1 ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ เป็นกิจกรรมที่คนส่วนใหญ่ในชุมชนได้รับ ประโยชน์หรือบริการจากกิจกรรมที่จัดทำเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมมาตรฐาน หรือพัฒนาคุณภาพ ชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ที่จัดทำแล้วต้องตอบสนองนโยบายการ พัฒนาประเทศ

6.7.2 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นกิจกรรมที่จัดแล้วคนในชุมชนเห็น ความสำคัญ และให้ความสนับสนุนร่วมมือ ไม่ว่าจะในด้านความคิดเห็น ด้านแรงงาน เครื่องมือ อุปกรณ์ ทุนดำเนินการในการจัดกิจกรรม

6.7.3 ระดับความยากง่ายในการดำเนินงาน เป็นกิจกรรมที่ใช้ทุน ใช้กำลัง และแรงงานในการทำมาก ต้องใช้ความคิดสูง ขั้นตอนการดำเนินงานหรือกิจกรรมซับซ้อน

6.7.4 การใช้กระบวนการกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความร่วมมือในการ ทำงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการช่วยกันคิด การประสานงาน การแบ่งเวลา และความรับผิดชอบ

6.7.5 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นกิจกรรมที่มีระยะเวลาทำงานเหมาะสม กับโครงการที่ทำกิจกรรมเสร็จทันเวลาที่กำหนดไว้

6.7.6 ปัจจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นไปอย่างประหยัด และการนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

6.7.7 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน และสามารถทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6.8. การติดตามและประเมินผลโครงการ

6.8.1 เป็นการให้คำแนะนำ ปรีกษา และติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการ ที่กลุ่มนักศึกษาได้เสนอไว้ โดยอาจแบ่งการนิเทศติดตามผลออกเป็น 3 ระยะด้วยกัน คือ

1. เริ่มปฏิบัติการ
2. ระหว่างดำเนินโครงการ
3. เสร็จสิ้นโครงการ

6.8.2 การติดตามและประเมินผลโครงการที่กลุ่มนักศึกษาเสนออาจทำได้ หลายวิธี เช่น

1. คณะกรรมการออกไปติดตามประเมินผลโดยตรง
2. คณะกรรมการติดตามประเมินผลจากแบบรายงานความก้าวหน้า ของโครงการที่กลุ่มนักศึกษาทำรายงานเสนอ

3. คณะกรรมการฯ ติดตามประเมินผลจากองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และอยู่ใกล้ชิดกับโครงการที่กลุ่มนักศึกษาทำ

6.9 การประเมินผลสำเร็จของโครงการ

6.9.1 โครงการสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่

6.9.2 ผลงานที่สำเร็จเป็นไปตามรายละเอียดการประเมินผลการปฏิบัติโครงการหรือไม่

6.10 การควบคุมและติดตามผล

การควบคุมและติดตามผลการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตรายงานผลให้มีคุณภาพ มีดังนี้

6.10.1 นิเทศติดตามดูแลการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของเกณฑ์การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

6.10.2 ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายการจัดกิจกรรมพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตรายงานผลให้สถานศึกษาทราบทุกครั้งตามแบบที่กำหนด

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2546-2550) มีผู้ต้องขังสมัครเข้าศึกษาต่อในสายสามัญเพื่อศึกษาระดับต่าง ๆ รายละเอียดปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.6

สถิติการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ที่สมัครเข้าเรียนในสายสามัญเพื่อศึกษาระดับต่าง ๆ

ปีการศึกษา 2546-2550

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา					รวม 5 ปี
	2550	2549	2548	2547	2546	
หลักสูตรขั้นพื้นฐาน						
1. ประถมศึกษา	124	154	270	256	132	936
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	241	242	333	336	184	1,336
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	221	207	179	134	147	888
รวมทั้งสิ้น	586	603	782	726	463	3,160

ที่มา: ข้อมูล ณ วันที่ 9 มกราคม 2551 ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ เรือนจำกลาง
นครศรีธรรมราช

จากสถิติจะเห็นว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสายสามัญซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับต่ำ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีโอกาสที่จะถูกชักจูงให้กระทำผิดง่าย ขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จะนำไปประกอบอาชีพ ดังนั้น จึงควรจัดการศึกษาเพิ่มเติมให้กลุ่มบุคคลดังกล่าว เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวที่ดีภายหลังพ้นโทษไปอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พุทธชาติ ราชปรีชา (2524) ได้สรุปคุณลักษณะของครูผู้สอนผู้ใหญ่ที่พึงประสงค์ที่ส่งต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู คือ ต้องเป็นผู้ที่มีความเมตตา เป็นผู้เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย เป็นผู้ที่มีความเป็นมิตรอยู่เสมอ เป็นผู้ที่ยืดหยุ่นได้และยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ที่รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราเป็นผู้ที่รู้จักวางแผนการสอนและเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบ เป็นผู้ที่สามารถเปลี่ยนแปลงการสอนจากสอนเด็กมาเป็นผู้ใหญ่ ปฏิบัติตนต่อผู้เรียนในฐานะที่เขาเป็นผู้ใหญ่ พยายามทำให้ประสบการณ์ของผู้เรียนมีประโยชน์และมีความหมายต่อชีวิตประจำวันของผู้เรียน รู้จักเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นคนมีอารมณ์ขัน และรู้จักสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เป็นกันเอง

ณัฐ จุลสุวรรณ (2537) ได้ทำการศึกษาปัญหาการปรับตัวในการเรียนของผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ในเรือนจำ กรณีศึกษาผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ซึ่งเป็นการศึกษารายกรณี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับประถมศึกษา ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 10 คน ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาการปรับตัวในการเรียนต่างกัน
2. ปัญหาที่สำคัญและส่งต่อการเรียน ได้แก่ ความวิตกกังวล นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความจำ การลืม และปัญหาอื่นอันเนื่องมาจากสุขภาพร่างกาย
3. มุลเหตุและแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ในเรือนจำเพราะต้องการอ่านออกเขียนได้ และต้องการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์กับชีวิตประจำวัน ภายหลังจากการพ้นโทษแล้ว
4. ในด้านตัวครูผู้สอน ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือ กระตุ้นให้กำลังใจผู้เรียน ทั้งให้ความสนใจกับผู้เรียน ทั้งให้ความสนใจกับผู้เรียนในชั้นอย่างทั่วถึง

พุทธา ทูลฉลอง (2541) ได้ทำการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร รวม 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และรับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวนรวมทั้งสิ้น 97 คน ผลจากการศึกษาวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษามีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผลมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษามีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาของหลักสูตร 3 ลำดับแรก ได้แก่ เนื้อหาวิชาการวัดเกินไป หลักสูตรไม่บรรจุทักษะในการปฏิบัติงานจริงของผู้เรียนและเนื้อหาวิชาในหลักสูตรไม่เหมาะสมกับเวลาเรียน

3. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษามีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้สอนละทิ้งการสอนในขณะที่เป็นชั่วโมงสอน ผู้สอนเจ้าระเบียบเกินไป และครูผู้สอนไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้เรียน

4. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษามีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผล 3 ลำดับแรก ได้แก่ อุปกรณ์ทดสอบภาคปฏิบัติมีน้อย อุปกรณ์ทดสอบภาคปฏิบัติไม่ได้มาตรฐาน และครูผู้สอนใช้อำนาจเกินไป

5. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญที่มีกลุ่มอายุต่างกัน มีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาและหลักสูตรด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาออกโรงเรียนสำหรับผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยได้แบ่งลักษณะการศึกษาออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การจัดการการศึกษาสายสามัญ การฝึกอบรมด้านอาชีพ การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม และกิจกรรมเสริมการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวนรวมทั้งสิ้น 229 คน ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จัดให้กับผู้ต้องขังแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) การศึกษาสายสามัญ จัดการแบบชั้นเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (2) การฝึกอบรมด้านอาชีพ ได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดฝึกอบรมอาชีพสาขาต่าง ๆ (3) อบรมด้านศีลธรรม และจริยธรรม มีการอบรมผู้ต้องขังเข้าใหม่ อบรมความรู้ทั่วไป อบรมเฉพาะกรณี และอบรมก่อนพ้นโทษ และ (4)

กิจกรรมเสริมการศึกษา ได้แก่ การบริการห้องสมุด กิจกรรมสหนาการ กิจกรรมกีฬา บริการเสียงตามสาย และบริการด้านโทรทัศน์

2. การจัดการศึกษาสายสามัญ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมเพราะต้องการความรู้ทำให้อ่านออกเขียนได้ และได้รับวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้น ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ มีเวลาเรียนน้อย อุปกรณ์ไม่เพียงพอ สถานที่คับแคบ และสภาพไม่ดี ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรปรับปรุงการใช้แรงงานผู้ต้องขังกับเวลาเข้าร่วมกิจกรรม และควรจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ

3. การฝึกอบรมด้านอาชีพ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมอาชีพ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ช่างไม้เครื่องเขียน ช่างตัดผมชาย ช่างไฟฟ้า ช่างทาสีอาคาร ช่างปูน ช่างปูกระเบื้อง ช่างเชื่อมโลหะ ช่างก่อสร้างและช่างอิฐ ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ส่วนปัญหาในการจัดกิจกรรม ได้แก่ เวลาฝึกอบรมมีน้อย อุปกรณ์และเครื่องมือมีไม่พอ และสถานที่คับแคบ สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือให้เพียงพอและทันสมัย จัดด้านอาชีพให้หลากหลาย และปรับปรุงสถานที่ให้เหมาะสม

4. การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เห็นว่าประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ทำให้รู้หลักคำสอนของศาสนา ได้รับการพัฒนาจิตใจ และได้ข้อคิดในการดำรงชีวิต ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดหาพระภิกษุหรือวิทยากรที่มีชื่อเสียงมีความสามารถบรรยาย ควรจัดสถานที่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ให้มีความเหมาะสม ตลอดจนควรสอบถามความเห็นของผู้ต้องขังว่ามีความต้องการที่จะฝึกอบรมหรือความรู้ในเรื่องใดบ้าง

5. กิจกรรมเสริมการศึกษา ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษา ดังต่อไปนี้

5.1 บริการห้องสมุด ผู้ต้องขังเห็นว่าการใช้บริการห้องสมุดทำให้ได้ประโยชน์ คือ ทำให้จิตใจสบายและคลายเครียด ได้รับข้อมูลข่าวสารและความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ใหม่ ๆ และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่วนปัญหาสำคัญของการบริการห้องสมุด ได้แก่ หนังสือมีน้อย ระยะเวลาเปิดบริการน้อยเกินไป และสถานที่คับแคบ

5.2 กิจกรรมกีฬา ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา เนื่องจากไม่มีอุปกรณ์กีฬา มีปัญหาสุขภาพ ไม่มีสถานที่ ไม่ชอบเล่นกีฬา และต้องทำงาน

5.3 เสียงตามสาย ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นประโยชน์จากรายการเสียงตามสาย คือ ได้รับความรู้ข่าวสารและความเพลิดเพลิน ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติตัวในเรือนจำ ปัญหาที่สำคัญ คือ ระยะเวลาเปิดบริการสั้นเกินไป เสียงไม่ชัดเจน และบริการไม่ต่อเนื่อง

5.4 บริการด้านโทรทัศน์ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ชอบดูรายการจากโทรทัศน์ ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ควรเพิ่มระยะเวลาในการบริการ และควรจัดให้มีเครื่องรับโทรทัศน์ประจำทุกเรือนนอน ตลอดทั้งควรจัดให้มีวีดิทัศน์ด้วย

ศักรินทร์ ชนประชา (2543) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรการฝึกอบรบวิชาชีพระยะสั้นศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดเชียงราย” เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจผู้จบหลักสูตรการฝึกอบรบวิชาชีพระยะสั้นของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2541 จำนวน 400 คน โดยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรการฝึกอบรบเกี่ยวกับการฝึกอบรบในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดเชียงราย ใน 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านการนำความรู้ไปใช้

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรการฝึกอบรบวิชาชีพระยะสั้นของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามตัวแปร ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และแผนกวิชาที่เข้ารับการฝึกอบรบ

3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของผู้จบหลักสูตรการฝึกอบรบวิชาชีพระยะสั้นของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้จบหลักสูตรการฝึกอบรบมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรบในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดเชียงราย โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้จบหลักสูตรการฝึกอบรบเกี่ยวกับการฝึกอบรบในหลักสูตรฝึกวิชาชีพระยะสั้นของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดเชียงราย เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ปรากฏว่าพบความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามระดับการศึกษา พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในด้านการนำความรู้ไปใช้ เมื่อจำแนกตามแผนกวิชาที่จบพบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมทุกด้านและพบว่ากลุ่มผู้เรียนในแผนกวิชาตัดเสื้อสตรี ตัดผมเสริมสวย คอมพิวเตอร์ หลักสูตร 100 ชั่วโมง และ 50 ชั่วโมง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรในด้านเนื้อหาหลักสูตรสูงกว่าผู้จบแผนกวิชาพิมพ์ดีดและช่างยนต์

3. ด้านข้อเสนอแนะของผู้จบหลักสูตรการฝึกอบรบเกี่ยวกับการฝึกอบรบในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดเชียงราย มีข้อเสนอแนะ

ว่าควรมีการเปิดสอนในวันเสาร์และอาทิตย์ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ควรเน้นภาคปฏิบัติให้มากกว่าภาคทฤษฎี ซึ่งภาคทฤษฎีควรมีรายละเอียดทางด้านวิชาการให้มาก ควรจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับผู้เรียน อุปกรณ์การเรียนการสอนควรมีความทันสมัย ควรเพิ่มระยะเวลาการเรียนการสอนให้มีจำนวนชั่วโมงเรียนให้มาก เพื่อผู้เรียนจะได้เกิดความชำนาญและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

รัตนภรณ์ อ่อนแก้ว (2539, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาการปรับตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำอำเภอธัญบุรีมีระดับการปรับตัวในเรือนจำโดยภาพรวมอยู่ในระดับปรับตัวได้ดีปานกลาง โดยผู้ต้องขังที่มีอายุ 25 ปี และผู้ต้องขังเด็ดขาดจะปรับตัวเข้าสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาสอบสวน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ต้องขังที่มีพื้นฐานการศึกษาต่างกันมีการปรับตัวได้ดีแตกต่างกันด้วย คือ ผู้ต้องขังที่มีการศึกษาสูงปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีกว่าผู้ต้องขังที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา แต่ผู้ต้องขังที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาจะปรับตัวเข้ากับเจ้าหน้าที่ กิจกรรมและระเบียบข้อบังคับของเรือนจำได้ดีกว่าผู้ต้องขังที่มีการศึกษาระดับอื่น

พัฒนา พัวพัฒนกุล (2533, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติของเจ้าพนักงานเรือนจำต่อผู้ต้องขัง ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงสุดในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าเจ้าพนักงานเรือนจำมีทัศนคติต่อแนวทางในการแก้ไขอบรมพฤติกรรมของผู้ต้องขังว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคลด้วยจิตวิทยาการสมัยใหม่ เช่น การใช้หลักจิตวิทยา หลักสังคมสงเคราะห์ จะพบผลสำเร็จมากกว่าการใช้ระเบียบที่เข้มงวด ซึ่งทำให้ผู้ต้องขังมีทัศนคติด้านเก็บกดและพัฒนาพฤติกรรมไปในทางลบ และแนวโน้มในการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ที่เคยผ่านการต้องโทษมาแล้วมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังมีส่วนหนึ่งเป็นผลจากการได้รับประสบการณ์ด้านลบจากชีวิตในเรือนจำ ซึ่งได้แก่การพบเห็นการเอาเปรียบ เห็นแก่ตัว เล่ห์เหลี่ยม กลโกงของเพื่อนผู้ต้องขังหรือพฤติกรรมพิเศษที่ไม่เคยประสบมาก่อน เช่น การข่มขืนเพศเดียวกัน หรือการเข้าร่วมรับรู้เหตุการณ์รุนแรง เช่น ผู้ต้องขังทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกาย และฆ่ากันตาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในการปฏิบัติงานโดยเจ้าพนักงานเรือนจำร้อยละ 72.3 เคยได้รับความกังวลใจหรือเกิดปัญหาโดยมีสาเหตุจากผู้ต้องขัง ได้แก่ ผู้ต้องขังหลบหนีหรือหลอกลวงหาผลประโยชน์ ตลอดจนการก่อเหตุร้ายทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายกันเองและลักลอบนำยาเสพติดเข้าภายในเรือนจำ

ภมรพรรณ มณฑาพันธ์ (2528, น. 60-79) ได้ทำการศึกษาปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานในหน่วยทหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานในหน่วยทหาร ผลการ

วิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการในด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ การจัดส่งเอกสารการเผยแพร่แนวความคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษา ควรจัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการประจำ ควรมีเอกสารคู่มือสำหรับค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ควรจัดอุปกรณ์การสอนสำหรับใช้ในการเรียนการสอน ความต้องการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการสอน ควรจัดเจ้าหน้าที่ทางทหารให้คำแนะนำช่วยเหลือทางด้านธุรกิจและวิชาการ และต้องการให้ศึกษานิเทศก์ แนะนำเกี่ยวกับการสอนในแต่ละวิชา นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันมีระดับความต้องการแตกต่างกัน

กรมราชทัณฑ์ (2535, น. 42) ได้ทำการศึกษาวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญและสายอาชีพในเรือนจำและทัณฑสถาน รวม 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาสามัญ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาชีพ ด้านกิจกรรมการสอน ด้านครูผู้สอน และด้านการบริหารงานโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ หัวหน้าฝ่ายฝึกอบรมและฝึกวิชาชีพ หัวหน้าสถานศึกษา และครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญและสายอาชีพในเรือนจำและทัณฑสถาน ด้านครูผู้สอนเห็นด้วย และเมื่อเปรียบเทียบรายชื่อ พบว่าในเรื่องเกี่ยวกับความต้องการในการเข้ารับการอบรมหรือการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ณรงค์ เทียนส่อง (2526, น. 24) ได้ศึกษาเหตุผลที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้ามาเรียนในสถานศึกษาพบว่าผู้ใหญ่มีเหตุผลที่แตกต่างกัน เช่น เพื่อสร้างอนาคต เพื่อยกสถานภาพชีวิตของตนให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อความก้าวหน้าและเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ต้องการเป็นคนฉลาดเหมือนคนอื่น ๆ และต้องการเรียนให้สูงขึ้น

อาทิตย์ โปนทอง (2536) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษากิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้ต้องขังตามแผนงานอบรมฟื้นฟูผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ โดยได้ศึกษาผู้บริหารเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เรือนจำและทัณฑสถานแต่ละแห่งได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้ต้องขังในแนวเดียวกันเท่าที่ระเบียบข้อบังคับจะเอื้ออำนวย แต่มีจำนวนครั้ง จำนวนกลุ่ม และจำนวนผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน

2. ผู้บริหารเรือนจำส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาตามแผนการอบรมแก้ไขและฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้ต้องขังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านบุคลากรผู้ให้การศึกษาสายสามัญ และด้านความพร้อมของเครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนาการฝึกวิชาชีพ ซึ่งความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผู้บริหารเรือนจำขนาดเล็กและผู้บริหารเรือนจำขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาตามแผนการอบรมแก้ไขและฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังแตกต่างกันอย่าง

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านงบประมาณและค่าตอบแทนในการให้การศึกษาสายอาชีพ ด้านปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในกิจกรรมอบรมก่อนปล่อยตัวจากเรือนจำ กิจกรรมฝึกทักษะทางวิชาชีพ และกิจกรรมส่งเสริมการส่งผู้ต้องขังออกปลูกสวนป่า ด้านสถานที่ของเรือนจำในกิจกรรมส่งนักโทษออกทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ ด้านความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ ความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ การให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่อื่น และโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมในกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการฝึกวิชาชีพ ซึ่งความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น

- เพศ
- อายุ
- ระยะเวลาที่ต้องโทษ
- อาชีพเดิม
- รายได้ก่อนต้องโทษ
- ความพร้อมสุขภาพ
- ระดับชั้นที่ศึกษาก่อนต้องโทษ
- ระยะเวลาการศึกษาครั้งสุดท้าย
- ผลการเรียนที่ผ่านมา
- ความคาดหวังทางการศึกษา
- ความคาดหวังในอนาคต
- ความเหมาะสมการศึกษา
- ข้อปรับปรุง

ตัวแปรตาม

- ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อการศึกษา
ต่อสายสามัญ
- ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา
 - ด้านครูผู้สอน
 - ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - ด้านการนำความรู้ไปใช้
 - ด้านสื่อและอุปกรณ์
 - ด้านอาคารสถานที่
 - ด้านพฤติกรรมผู้ต้องขัง
 - ด้านเวลาและบรรยากาศ
 - การเรียน
 - ด้านสัมพันธภาพกับผู้เรียน
 - ด้านการประเมินผล
 - ด้านประโยชน์ที่ได้รับ